

Sreda, 16. mart 2005.
Svedok Radomir Gojović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA KVON: Sudija Robinson (Robinson) je danas odsutan, budući da je na službenom putu, tako da ćemo danas da zasedamo po Pravilu 15bis. Gospodine Miloševiću, nastavite sa glavnim ispitivanjem.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala gospodine Kvon (Kwon). Dobro jutro, generale Gojoviću. Mi smo juče prešli tabulator, odnosno tabulator 14 gde je bilo nekoliko dokumenata, gde se vidi na koji ste način vi, kao načelnik Pravne uprave Generalštaba, bili obaveštavani o radu vojnih pravosudnih organa. Da li je i na koji način je izveštavan štab Vrhovne komande o radu vojnih pravosudnih organa?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Skrećem pažnju na tabulator 15. Ovde je data informacija ... Da li je to vrsta informacije kakva je dostavljena štabu Vrhovne komande?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, jedna od takvih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U njoj su dati svi opšti podaci: formiranje, stanje, Prva armija, Druga armija, Treća armija ... Ovde

u pretposljednem paragrafu koji se tiče Treće armije govori se o tome da "poteškoće u radu ovog suda nastaju i oko dostavljanja poziva zbog nedovoljne bezbednosti i sigurnosti kretanja u zoni borbenih dejstava i intenzivnog dejstva agresorske avijacije i zasednih dejstava razbijenih terorističkih grupa".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je karakteristično za vojni sud i tužilaštvo Prištinskog korpusa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prištinski korpus, praktično, pokriva ... To je zona odgovornosti celog područja Kosova i Metohije, je li to tačno, generale Gojoviću?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se, na sledećoj strani pod tačkom 3 govoro o broju predmeta, gde se kaže: "Od formiranja vojnih ratnih pravosudnih organa vojni tužioci su primili 7.807 krivičnih prijava, stavili zahtev za sporovođenje istrage protiv 2.911 lica i optužili 3.928 lica. Podneto je 2.825 zahteva za sprovođenje istrage, od kojih je 1.395 završeno. Optuženo je 3.897 lica, izrečeno je 997 presuda". To je ono što ste vi pokazivali u tabelarnom pregledu.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Tačno je. Samo bih zamolio za jedno objašnjenje, samo kod ovog podatka. Ova informacija je, inače, pripremana dva-tri dana- da se složi i onda nosi datum 12. A ovde su korigovani samo podaci od 15. Prema tome ... Jer je ona zajedno išla, ovaj pisani deo informacije sa ovim tabelarnim prikazom otišli su u štab Vrhovne komande 15., pa smo ažurirali ove podatke vezano o broju krivičnih prijava, tako da kad se uporede datumi ... Da ne bi došlo do zabune, dakle, to je samo usaglašen, ostali deo teksta, jer je bilo nekih korekcija u ovim ocenama i zaključcima, tako da se ovaj broj predmeta o kojima je reč ovde podudara sa tabelarnim priložima i ovde su naznačeni od 1 do 3. To su ovi prilozima koje smo juče ovde imali priliku da pogledamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde se ukazuje na osnovne problema u tački 4: "U kratkom vremenskom periodu podnet je veli-

ki broj krivičnih prijava, među kojim dobar deo njih bez prethodno pribavljenih neophodnih pravovaljanih dokaza, što otežava rad tužioca”.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Tako veliki broj krivičnih predmeta usložava i rad sudova”. I onda se konstatuje “u blagom je porastu složeniji kriminal sa sve većim brojem učesnika u izvršenju teških krivičnih dela, što predstavlja veliku društvenu opasnost i zahteva veće angažovanje nadležnih organa na njegovom otkrivanju i suzbijanju”.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je ocena bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda kod predloga mera sugerira se za štab Vrhovne komande ... Ovo je nevaženo oko opstrukcije republičkih organa u Crnoj Gori i govori se: “Formirati jedan sud, jedno tužilaštvo u ratnom vazduhoplovstvu i obezbediti potrebnu dokumentaciju za formiranje vojnih zatvora”.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ukazuje se: “Za nivo ostalih jedinica i organa da sve starešine i pojedinci odmah prijave nadležnom vojnom tužiocu svako izvršenje krivičnih dela i njegove izvršioce, radi preuzimanja krivičnog gonjenja i da se starešine koje se toga ne budu pridržavale ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, prevodioci traže od vas da kažete iz kog paragrafa citirate pre nego što počnete sa citatom. Isto tako i da usporite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tačka 6.3, pod 1: “Da sve starešine jedinica odmah prijave nadležnom vonom tužiocu svako izvršenje krivičnih dela i njegove izvršioce, radi preduzimanja krivičnog gonjenja i da se starešine koje se toga ne budu pridržavale pozovu na odgovornost i prema njima preduzmu najstrožije mere”.

To je, dakle, način na koji je izveštavan štab Vrhovne komande, 12. maj 1999. godine. Da li imate još neki komentar uz ovo, generale Gojoviću?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, nemam. Ima posebno ova poslednja tačka gde se ukazuje i na rad sudova, gde se sudovi pozivaju da i oni preduzmu u okviru svoje nadležnosti sve što je u okviru njihove moći, za efikasnije procesuiranje svih ovih slučajeva koji budu predati sudu. I na tome se stalno insistiralo od strane štaba Vrhovne komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite u opštim crtama, u kom obimu i po kojim pitanjima iz domena nadležnosti rada vojnih pravosudnih organa ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mislim da bi nam trebalo možda malo više informacija o tom dokumentu. Optuženi svedoka sada pita da li je verovatno da je on primio. Ne znamo da li je on to primio, ko je to napisao, budući da je taj dokument, kako sada izgleda, anonimn, odnosno nema naznačenog autora. Istina je da nam treba nešto više detalja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas ...

SUDIJA KVON: Mislim da gospodin Najs (Nice) to može da reši u unakrsnom ispitivanju, ali ako biste mogli da nam pomognete u vezi sa tim pitanjem.

SVEDOK GOJOVIĆ: Ja sam lično sastavio ovu informaciju. Sve informacije koje su išle u štab Vrhovne komande vezano za rad vojnih pravosudnih organa, ja sam lično sastavljao na osnovu dobijenih podataka, uz samo, eventualno ... Ovde je bilo nekih malih korekcija od generala Matovića, jer je on bio meni prvi pretpostavljeni starešina, vezano za neke ocene u pogledu zadataka štaba Vrhovne komande. Inače sam ja autor svih ovih informacija, lično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, ovde je naznačeno da je ovaj dokument uputila štabu Uprava za popunu, mobilizaciju i sistemska pitanja štaba Vrhovne komande.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u okviru te uprave funkcionisala i vaša služba?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Jeste. To je bila jedna organizaciona celina ... Uprava za popunu i mobilizaciju, u okviru te celine bila je i Pravna uprava Generalštaba. Dakle, mi smo sastavni deo zato je ovde i naznačeno, jer sam radio ovo uz saglasnost načelnika ove uprave, generala Matovića, Riste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ovde što kaže "prilozi kao u tekstu" to su, u stvari, prilozi koje smo ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Juče razmatrali i u njima ima verifikacija tačnih podataka. Dakle, bitni su ovi tačni podaci o pokrenutim postupcima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovo čini jednu sastavnu celinu. To je išlo u paketu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite u najopštijim crtama, u kom obimu i po kojim pitanjima iz domena nadležnosti rada vojnih pravosudnih organa je izveštavan štab Vrhovne komande?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, štab Vrhovne komande je uglavnom obavestavan o obimu i broju prijavljenih počinitelaca krivičnih dela, kad je u pitanju tužilaštvo. Broj krivičnih prijava, broj podnetih zahteva za sprovođenje istrage i broj optuženja. Kad je u pitanju rad suda, dakle, sud koliko je izvršio uviđaja, koliko je dobio zahteva za sprovođenje istrage, koliko je presuđeno. U okviru optužnica, tamo gde se podignu optužnice i donose presude, u tom domenu. Dakle, od tog segmenta se, onda, Vrhovni štab obavestava i o vrsti krivičnih dela za koja su podignute optužnice i grupisano je u kriv-

ična dela protiv Vojske Jugoslavije. Praćena su tri krivična dela, neodazivanje pozivu, napuštanje jedinice ili kako se obično u nekom žargonu kaže, dezertiranje i odbijanje naređenja. Dakle, ta su tri krivična dela posebno praćena. Ostala su svrstavana u jednu grupu. Zatim, krivična dela protiv života i tela, dakle, to je druga grupa. Tu dolaze sve povrede protiv života i tela, ubistva. Dakle, radi se o onim protivpravnim lišavanjima slobode, teškim telesnim povredama, lakim telesnim povredama. Dakle, sve je to svrstano u tu kategoriju i treća kategorija je, naime, vrsta krivičnih dela, krivična dela protiv imovine ...

prevodioci: Molim vas da usporite, radi prevoda.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: ... krivična dela protiv imovine, dakle, tu su obuhvaćena sva krivična dela i tu se taj segment pratio, dakle, po grupama i kasnije dodatne informacije su išle po statusu lica koja su to počinila. Dakle, oficiri, podoficiri, vojnici, vojni obveznici i ostala lica. Dakle, od optuženja pa do presuđenja po ovim pitanjima je izveštavan štab Vrhovne komande uz povremenim ovim pisanim informacijama sa tabelarnim prikazom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale Gojoviću, da li je štab Vrhovne komande ...

SUDIJA BONOMI: Želim da postavim jedno pitanje. Generale, krivična dela protiv života i tela obuhvataju nešto više od samog ubistva?

SVEDOK GOJOVIĆ: sva krivična dela koja su usmerena na život i telo, to su krivična dela protiv života i tela. Dakle, zaštitni objekat ovih krivičnih dela jeste život i telo čoveka. Mimo toga nema ništa drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale Gojoviću, da li je štabu Vrhovne komande, nakon prestanka ratnog stanja, podnet konačan izveštaj o svim pokrenutim krivičnim postupcima pred vojnim pravo-

sudnim organima?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to ovaj dokument koji je sadržan u tabulatoru 16, "Informacija o radu vojnih pravosudnih organa za vreme ratnog stanja"?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo ćemo se ...

SUDIJA BONOMI: Samo želim da razjasnimo još jednu stvar. Poslednji dokument koji smo gledali, tabulator 15, nosi na kraju datum 12. maj. Ipak, na početku se spominje jedan datum u septembru. Koji period zapravo pokriva ovaj dokument?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ne septembar, oprostite. Ovaj pokriva ... Ovaj presek je presek stanja 12. maja, pisana je ova informacija 12. maja, a uz nju su prilozi dodati od 15. maja, ažurirani podaci, zato sam malopre i objasnio ovu tačku 3 broja predmeta da je ona ažurirana, jer je ova informacija rađena jedno dva dana pa je tu trebalo dati prave ocene i bile su neke korekcije pa je išla u štab 15. maja, zajedno sa ovim tabelarnim prikazom broja pokrenutih postupaka, pa su oni usaglašeni. Dakle, samo je u tome razlika. A, inače ...

SUDIJA KVON: Generale, imate li pred sobom tabulator 15? Sudija Bonomi (Bonomy) govori o jednom datumu napisanom rukom na desnoj strani dokumenta.

SVEDOK GOJOVIĆ: Maj, 12. maj. To sam ja rukom pribeležio da ne bih okretao dole da gledam datum na kraju, jer na kraju postoji datum donetog akta. Na kraju, poslednja stranica, u levom uglu. Ovo je olovkom napisano radi ...

SUDIJA KVON: Ne. Na prvoj strani. Ako pogledate prvu stranu tog

dokumenta, gore desno stoji neki datum koji izgleda kao 12. septembar 1999. godine. Šta to znači?

SVEDOK GOJOVIĆ: "12. 05", "12. 05". Možda je fotokopija pomenjena. To je fotokopija ovog dokumenta originala kojeg ja imam ovde kod sebe.

SUDIJA KVON: Hvala, generale. Onda je to pogrešno napisano u prevodu dokumenta.

SUDIJA BONOMI: Ali problem u vezi s ovim je da ste vi u nekoliko vaših odgovora spomenuli septembar. Da li da onda pretpostavimo da ste i vi, kad ste odgovarali, mislili na maj, a ne na septembar?

SVEDOK GOJOVIĆ: To je maj mesec i ne verujem da sam ja ... Moguće je da sam napravio lapsus, ali, ne znam ... Evo može predsednik Milošević da ... Ja sam držao da je to ... Govorio sam "12. 5.", 12. maj. Ne verujem da je septembar. To je onda, verovatno, neki nesporazum u prevodu, ukoliko ... Ili u razumevanju. Radi se o maju mesecu 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A generale je li vi imate original tog dokumenta?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kod sebe?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li se vidi na njemu to što ste napisali rukom, datum?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Evo može da pogleda poslužitelj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kopiji je prilično nečitko.

SUDIJA KVON: Da, sada je jasno. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Došli smo ... Gospodine Kvon, molim vas da primite ovaj tabulator 15 u dokazni predmet.

SUDIJA KVON: Primamo tabulatore 13, 14 i 15.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Već ste mi odgovorili na ovo pitanje da li je štabu Vrhovne komande podnet konačan izveštaj, po okončanju ratnog stanja, a to znači i po okončanju postojanja ratnih sudova.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. Upravo tako, sa tim datumom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo ćemo se kratko zadržati ... Na prvoj strani u trećem pasusu iznosi se zbirni podatak da su vojni tužioci do sada primili ukupno 18.541 krivičnu prijavu, stavili zahtev za sprovođenje istrage protiv 5.370 i optužili 6.708. Da li možete da objasnite kako se sprovodi istraga protiv 5.370, a optuženo je 6.708?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ovo je stanje kad se pravio ovaj presek. Prema tome, jedan deo je optužen nakon sprovođenja istrage, a jedan deo direktno je tužilac optužio, bez sprovođenja istrage, jer na to ima zakonsko ovlašćenje ukoliko dokazi prikupljeni uz krivičnu prijavu daju dovoljno osnova da se može podići optužnica. Tako da može i direktno da podigne optužnicu i to je jedna izmena u Zakonu o krivičnom postupku po uredbi, za vreme ratnog stanja, da, čak, može u tom slučaju i bez saglasnosti istražnog sudije da podiže optužnicu. Inače, u redovnom toku stvari, dakle, potrebna je prethodna saglasnost istražnog sudije da bi se mogla podneti optužnica za teža krivična dela preko pet godina, bez sprovođenja istrage. To je ta razlika. Tu se pojavljuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Dobro. Shvatio sam objašnjenje. Teći pasus odozdo na ovoj prvoj strani, kaže: "Uglavnom se kreću kazne od jedne do sedam godina zatvora, a većina od dve i po do šest godina, dok su za ostala teža krivična dela izricane daleko strožije kazne".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je u onim predmetima gde je doneta presuda. To ... U ovom postupku je manji broj. Tamo ćemo videti kasnije pravonosnažnu ... Upravo tamo gde su ove visoke kazne, te presude nisu postale pravonosnažne, ostalo je još postupak po žalbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na samom kraju ove informacije kaže se: "Krivični predmeti koji objektivno neće moći biti završeni nakon prestanka ratnog stanja, dostaviće se nadležnim vojnim sudovima mirnodopskog sastava na dalji postupak, kako je to predviđeno Poslovníkom o radu vojnih sudova za vreme ratnog stanja".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, je li to u svemu u skladu sa propisima? Prestaju ratni sudovi i predmeti se sada ustupaju redovnim vojnim sudovima.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Dakle, tamo je regulisano u uredbi i u zakonu. Dakle, prestankom ratnog stanja prestaju sa radom vojni pravosudni organi u ratnom stanju. Dakle, izričita zakonska odredba. Tu ne treba nikakvo dodatno regulisanje. Oni od tog momenta ne mogu da postupaju, a sve predmete koji su se zatekli, predaju mirnodopskim vojnim sudovima. To je Vojni sud u Nišu, Vojni sud u Beogradu i vojni sud u Podgorici. Dakle, tri suda, mirnodopska i ovo područje sa Kosova i Metohije, dakle, svi ti predmeti vezani za jedinice Treće armije, dakle, ustupaju se vojnom sudu u Nišu, jedinice Prve armije, sudu u Beogradu i jedinice Druge armije, Vojnom sudu u Podgorici, koji nastavljaju dalje rad u redovnom toku stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možemo, generale, da komentarišemo, samo kratko, ove preglede koji idu uz ovu informaciju "Pregled stanja krivičnih predmeta u vojnim pravosudnim organima". Dakle, krivične prijave primljene su: 172 protiv oficira, 107 protiv podoficira, 3.843 protiv vojnika. 14.252 protiv vojnih obveznika, 31 protiv civilnih lica u Vojski Jugoslavije i 136 protiv civil-

nih lica van Vojske Jugoslavije, dakle, ukupno 18.541.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ovde je, dakle, ovaj ukupan broj krivičnih prijava razvrstan po licima, po kategorijama lica koji su učinili, to je, dakle, značajno za štab Vrhovne komande da vidi, otprilike, gde se ... Ko su ti počinioci u ovim prijavama koje se prijavljuju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde ima, u ovoj poslednjoj koloni, ima "Podneti zahtevi za sprovođenje istrage", vide se brojevi, pa koliko je optuženo i šta je presuđeno.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, osuđeno 2.185, 360 oslobođeno, odbijena optužba za 266. Ukupno 2.811 presuđenih predmeta za vreme ratnog stanja.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to je za vreme dok traje bombardovanje, praktično.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Od momenta proglašenja ratnog stanja do momenta kada je ukinuto ratno stanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U prilogu broj 1 na sledećoj strani je pregled osuđenih po kategorijama. Da li možete samo da komentarišete ovu kolonu koja govori o krivičnim delima protiv života i tela. Dakle ima ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je osuđeno, kad su u pitanju dela protiv života i tela, ova tabela na kojoj predsednik insistira, ovde je, dakle ... Ovde su osuđeni ... Ukupna brojka osuđenih lica, dakle, presuđenih lica 2.811, ovde su razvrstani, takođe, po kategorijama lica, po vrstama krivičnih dela koja se prate i izrečene kazne u rasponu, dakle, u rasponu koja je najmanja i koja je najveća i kad su u pitanju dela protiv života i tela, to je ono što smo malopre, što smo dali objašnjenje. Ukupno je presuđeno 32. Do dve godine osuđeno njih 28, do pet godina četiri.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dakle to je broj presuđenih, a oni koji su ostali nepresuđeni, to je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su oni koji su u daljem postupku.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. A ovamo, ova poslednja kolona, ovde ima ukupno donetih, dakle presuđenih ... Osuđeni su, dakle, 2.185 lica, 360 je oslobođeno, sud je oslobodio, a 266 je doneta odbijajuća presuda. Odbijajuća presuda, samo radi objašnjenja, da se shvati koja je razlika između oslobađajuće, jeste kada tužilac odustane u toku glavnog pretresa od podignute optužnice na kraju izvođenja dokaza. Dakle, od početka glavnog pretresa pa do završetka, tužilac može da odustane kad oceni da nema dokaza za optužnicu, tada sud donosi odbijajuću presudu. Ako tužilac ne odustane, onda sud donosi oslobađajuću presudu tamo gde nađe da nema dokaza da je počinjeno krivično delo za koje je podignuta optužnica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, samo to da konstatujemo, sve ovo što je presuđeno, uključujući i ova najteža krivična dela, je presuđeno za vreme trajanja ratnog stanja, odnosno trajanja bombardovanja.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da su se sudovi selili, menjali lokacije za to vreme, sklanjali se, s obzirom na to da su bili mate bombardovanja, da li ste i vi imali i u svom ličnom iskustvu situaciju da ste morali da menjate lokaciju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sma došao na dužnost 16. aprila. Od 16. aprila do 10. juna tri puta smo menjali mesto lociranja, a pre toga su dva puta, ta ista uprava, menjala ... To je, dakle, ukupno pet puta.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću, možete li da mi razjasnite jednu stvar? Koje je to sporno pitanje na koje se odnosi ovaj dokaz? Dakle, dokazi, uopšteno, o pravosudnom sistemu i načinu na koji je uopšteno pravosudni sistem tada funkcionisio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, to se odnosi na glavne optužbe da su snage Jugoslavije, odnosno Vojska Jugoslavije, da je vršila zločine na Kosovu i Metohiji, a ovde se vidi ... Niko ne osporava činjenicu da je bilo i zločina. Dakle, ovde se vidi da je cela linija komandovanja i pravosudni organi, radila na tome da se ti zločini kažnjavaju, dakle da se izvršiocu hapse, a počinioci kažnjavaju, izvode pred sud. Uostalom, domen izvršne vlasti je da se počinioci uhapse i izvedu pred sud, a dalje, kad se izvedu pred sud, izlazi iz domena izvršne vlasti. Prelazi u domen sudske vlasti.

SUDIJA BONOMI: Ali, da li se onda sa počiniocima koji su bitni za ovaj predmet ne bi uvek bavio vojni sud i zar mi ne bismo trebali da gledamo predmete kojima se bavio Vojni sud i možda detalje tih predmeta, a ne neke opšte detalje i uopšte, opšte slučajeve krivičnog ponašanja u zemlji?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Koliko ja razumem, ovo su samo predmeti kojima su se bavili vojni sudovi i vojna tužilaštva. Predmeti kojima su se bavili civilni sudovi i civilna tužilaštva nisu obuhvaćena ovim, niti general Gojović, s obzirom na svoju vojnu funkciju, može da svedoči o onome šta su radili civilni sudovi.

SUDIJA BONOMI: U pravu ste. Ali ono što ja želim da kažem je da je jedina kategorija koja je ovde bitna su zločini protiv života i tela, a to što se regruti nisu odazvali na odsluženje vojnog roka, to za ovaj predmet nije bitno. Bitno je, eventualno, zločin protiv života i tela i eventualno oštećenje imovina.

SUDIJA KVON: I da li je reč o zločinu protiv čovečnosti, odnosno, da li je reč o ratnom zločinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kod zločina protiv života i tela se nesumnjivo u većini slučajeva radi o tome, u većini. Ja ne mogu da kažem za sve. Zato je tu general Gojović da to objasni. A ove tabele su date onako kako su dokumenti dostavljani višim instancama, znači kako su dostavljani generalu Gojoviću i kako je on informisao štab Vrhovne komande. Mi nismo vadili ekstrakte iz tih dokumenta. Ali, kao što ste videli, ja upravo postavljam pitanje generalu Gojoviću o zločinima protiv života i tela i napominjem da je general Gojović juče ukazao da su vojni tužioci se rukovodili praksom da daju težu kvalifikaciju i objasnio da je, na primer, u krivičnom zakoniku Srbije višestruko ubistvo zločin za koji se predviđa i smrtna kazna, a da ratni zločin u Krivičnom zakoniku Jugoslavije ne poznaje smrtnu kaznu, jer nema smrtnu kaznu u Krivičnom zakoniku Jugoslavije, odnosno tada je nije bilo. Sada je nema ni u Krivičnom zakoniku Srbije.

SVEDOK GOJOVIĆ: Ako ja mogu jedno objašnjenje, molim vas.

SUDIJA BONOMI: Ne u ovom trenutku, molim vas. Želim samo da bude jasno, gospodine Miloševiću. S mog stanovišta ovi dokazi bi imali veći značaj ako bismo pogledali primere: da vidimo kakva je bila priroda predmeta kojima se bavio Vojni sud. Na primer, da je reč o predmetu krivične aktivnosti koji bi potpadao pod optužnicu. Ja u ovom trenutku zaista nemam predstavu o kakvim je predmetima reč.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, nadam se da ćete do kraja ispitivanja generala Gojovića imati predstavu, jer se primeri po popisima sadrže u tabulatorima koji slede. Dakle, do kojih nismo još došli.

SUDIJA KVON: U redu. Tome se radujemo. Molim vas, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jedno

SUDIJA KVON: Gospodine generale Gojoviću, molim vas da pravite pauzu između pitanja i odgovora da bi prevodioci mogli da vas prate. Molim vas, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale Gojoviću, shvatio sam da ste hteli da date neko dopunsko objašnjenje u vezi sa ovim.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa hteo sam upravo na ovo da ukažem da se ne bi nepotrebno gubilo vreme. Tek će uslediti prikaz, pojedinačno, poimenično i način izvršenja krivičnih dela koja ulaze u opseg ratnog zločina ili krivična dela protiv humanitarnog prava. Tako da će biti poimenično, ime, prezime, događaj i odluka pravosudnih organa.

SUDIJA BONOMI: Ja to znam generale jer sam ja pročitao taj dokument. Ali sam nestrpljiv jer bih želeo da brže napredujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale Gojoviću ... Ja ću nastojati da što brže napredujemo, gospodine Bonomi. Generale Gojoviću da li su i vojni pravosudni organi nezavisni u svom radu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svakako da jesu. To bez sumnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Vrhovna komanda ili bilo koji drugi nivo komandovanja u Vojsci Jugoslavije imao pravo da utiče na rad vojnih pravosudnih organa?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Vrhovna komanda nije mogla da utiče na neposredni rad u konkretnim predmetima, jedino u uslovi-ma da im stvori uslove za rad i da insistira na bržem procesuiranju i ako se to može smatrati uticajem, takav uticaj je imao. Inače što se tiče načina odlučivanja u predmetu, to je u isključivoj nadležnosti, najpre tužioca, a zatim suda i u to ne može niko da se meša niti da odluči, osim ta dva organa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kada je reč o liniji komandovanja, objasnite sasvim kratko: kad starešina u Vojsci Jugoslavije

sazna da postoji sumnja da je učinjeno krivično delo, šta je dužan da učini?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svaki starešina, inače, to je predviđeno propisima, je dužan da postupi na sledeći način. Prvo ako je tu na licu ... U sastavu njegove jedinice mesto izvršenja krivičnog dela, najpre treba da obezbedi to mesto i da obezbedi da se dokazi ne unište, da preduzme mere da se počinioc delo otkrije, da se uhvati i da se ne bi sakrio i pobegao. Dakle, to su prve njegove radnje, a drugo jeste da o tome odmah obavesti vojnog tužioca odnosno organe vojne policije, da oni dalje preduzmu te radnje u tom postupku. A ukoliko on to sve obavi, onda je dužan i da podnese krivičnu prijavu nadležnom vojnom tužiocu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U kom momentu prestaje obaveza i pravo tog starešine da se bavi tim slučajem?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U onim slučajevima gde je on podneo krivičnu prijavu, obezbedio je sve te dokaze, od tog trenutka, čim podnese krivičnu prijavu, to je stvar tužioca. U ovim drugim slučajevima gde treba tragati za počiniocem krivičnog dela i za dokazima, kad obavesti tužioca i organe otkrivanja vojne policije i vojne bezbednosti, u tom momentu, dakle, taj starešina više nema obaveza. To je stvar stručnih organa koji su za to i predviđeni da otkrivaju i izvršioce i počinjena krivična dela i da prikupljaju dokaze. Dakle, njegovo je samo da njih upozna tamo gde on nije imao mogućnosti da odmah, na licu mesta to sve obavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da sada pređemo na tabulatore 17 i 18. Možemo da ih pređemo jedan po jedan. Mene interesuju pitanja o kojim se počinjenim krivičnim delima radi, koja se mogu smatrati teškim kršenjem međunarodnog humanitarnog prava, čiji su izvršioци otkriveni i protiv kojih je pokrenut krivični postupak pred vojnim sudovima za vreme ...

SUDIJA KVON: Ne. Gospodine Miloševiću, francuska i albanska kabinama nemaju dokument pa vas molim da usporite, a poslednji deo nije

preveden. Molim vas da ponovite poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam najavio svedoku da želim da pređemo tabulatore 17 i 18, a u vezi s pitanjima o kojim se počinjenim krivičnim delima radi, koja se mogu smatrati teškim kršenjem međunarodnog humanitarnog prava, čiji su izvršioци otkriveni i protiv kojih je pokrenut krivični postupak pred vojnim sudovima za vreme ratnog stanja. Dakle, o delima koja su otkrivena i gde je pokrenut postupak za vreme ratnog stanja. Ovo je, dakle, u tabulatoru 17. To je akt upućen Vrhovnom vojnom sudu u Beogradu i dostavlja se izveštaj za period "borbenim dejstvima za vreme NATO agresije i to za period od 24. marta 1999. godine do 10. juna 1999. godine". Molim vas, da pređemo ovaj tabulator 17, s tim što bih želeo samo da ukažete na dela ... Ovde su, u stvari, svi ovi tabelarni pregledi svih dela koja obuhvataju od 24. marta do 10. juna, tako da je to jedna vrlo duga statistika, pa mislim da bi preglednije bilo da pređemo ... Zato sam stavio odmah iza tabulator 18, gde je "Pregled pokrenutih krivičnih postupaka protiv izvršilaca krivičnih dela na području Kosova i Metohije za vreme NATO agresije od 24. marta do 10. juna." E sad, generale Gojoviću, ako pogledamo sadržaj, ovde se vidi u sadržaju ... Preskočiću ovaj prvi sumarni pregled, pod tačkom 2 su ratni zločini protiv civilnog stanovništva koji se nalaze na strani od 2-3.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pod 3 su ubistva više lica. To je onaj primer gde vi kažete Krivični zakon Republike Srbije, od četvrte do pete strane.

SUDIJA KVON: Da li biste nam rekli broj stranice na engleskom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nemam veziju na engleskom, ali to je po par strana, a samo mora i u verziji na engleskom biti ova tačka 2 od druge strane, jer je na prvoj strani samo sadržaj, odnosno, posle sumarnog pregleda. Dakle, imate gore piše "Ratni zločini protiv

civilnog stanovništva" ...

SUDIJA KVON: Pretresno veće ne može da nađe taj pasus.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, mogu li ja da dobijem ovaj tabulator na engleskom pa ću ga ja onda naći.

SUDIJA KVON: Da li je to tabulator 18?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, tabulator 18. Čim predete sadržaj. Postoji, pretpostavljam, nešto gde piše *ěisummaryii* (sažetak), pa ima onda jedan sumarni pregled, samo jedna strana ...

SUDIJA BONOMI: Mislim da je problem u tome što ste nas uputili na tabulator 17. Ali da li je reč o tabulatoru 18?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svi statistički pregledi ... Tabulator 18 je konkretan. To je ono na čemu ste insistirali, gospodine Bonomi. U engleskom tekstu, ovaj je od strani 4, gospodine Kvon, od strane 4: "Ratni zločini protiv civilnog stanovništva" ... Na engleskom tekstu imate stranu 4, na srpskom tekstu to je strana 2. Dakle ...

SUDIJA KVON: Da, mislim da smo sada našli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stav 1 Krivičnog zakonika Savezne Republike Jugoslavije i onda imate ime i prezime okrivljenog, vreme izvršenja, mesto izvršenja ... Ovde se vidi opštima Istok (Istog). Ovde je, kao što se vidi na ovoj prvoj strani, odnosno, strani koja nosi redni broj 4 na engleskom, na engleskom jeziku, pet lica koji su okrivljeni i ovde ima kratak opis izvršenja krivičnog dela. Piše vam i na engleskom *ěPre-description of crimei* (opis krivičnog dela) i onda se navode ova lica, kaže: "Sa umišljajem lišili života pet lica albanske narodnosti neutvrđenog identiteta, prethodno zarobljenih u akciji njihove jedinice i pritvoreni. Pošto su ih izveli iz pritvora,

doveli uza zid jedne kuće gde su na njih otvorili vatru iz automatskih pušaka i sve ih pobili. Bacili su ih u bunar u koji su sipali benzin, a zatim zapalili". To je, dakle, postupak koji je kasnije ustupljen Okružnom sudu u Kraljevu i ovde je reč o pet lica. Svih pet su vojnici u rezervi. I onda to je pod a) u opštini Istok, a pod b) u opštini Donja Klina (Kline e Poshteme), "ova ista lica iz izbegličke kolone izveli dva Albanca koja su u dvorištu jedne napuštene kuće otvaranjem vatre iz automatskih pušaka lišili života i zatim ih bacili u bunar". To je na strani koja je obeležena na engleskom tekstu brojem 5. Na toj istoj, petoj, strani imate okrivljenog kapetana I klase u rezervi, gde je opis krivičnog dela: "Kao komandir voda, potčinjenim vojnicima je naredio da u jedno lice šiptarske narodnosti koje se nalazilo na livadi izvrše upucavanje radi provere podešenosti nišana na svom oružju i tako ga liše života, te da od šiptarskog stanovništva oduzimaju novac, zlatni nakit i druge vredne predmete". To je, kasnije, ustupljeno Okružnom sudu u Valjevu. Na stranici koja kod vas u engleskom nosi broj 6, na srpskom jeziku je na četvrtoj strani ... Ovdje su tri lica: major, vojnik u rezervi i vojnik u rezervi. Kaže da je ovaj starešina u rejonu sela Sušica (Sushice) gde se nalazila njegova jedinica, naredio ovoj dvojici vojnika da likvidiraju Krasnići Feriza (Krasniqi Feriz) i Rukiju (Krasniqi Rukija), starca i staricu, koji nisu napustili selo, što su ovi i učinili pucajući u njih iz svojih automatskih pušaka". Dalje, na istoj strani, ovo su tri lica i opis krivičnog dela ... Na istoj strani imate, takođe, krivično delo vojnika u rezervi, pod rednim brojem 4. Kaže: "Kada je u rejonu sela Penduha (Penuke), gde se zaustavila kolona vojnih vozila, video da se dva lica, Emini Fljazmin (Emini Flazmin) i Emini Bahri (Emini Bahri), trkom udaljavaju od kolone vozila, za njima je ispalio jedan rafal iz automatske puške i obojicu lišio života". Međutim, ja se nadam da bi bilo bolje ako bi general ovo sve mogao da komentariše, da ja ne čitam ovo redom. Imate na sledećoj strani koja nosi broj 7 u engleskom, pod rednim brojem 5, 6 i 7: "Iz automatske puške lišio života Kaljifa Berišu (Kalif Berisha) i Saljiju Pučolija (Salia Pucoli), dva lica romske narodnosti iz Kosova Polja (Fushe Kosove)". Onda imate sledećeg pod rednim brojem 6. Reč je o kapetanu prve klase u rezervi:

“Nakon privođenja pet meštana iz sela Hoča Zagradaska (Hoce e Qytetit), postrojio je ispred zida, a, zatim, jednim hicem iz puške ubio jednog, a rafalnom paljbom ostale”. Pa onda, Radojica Igor, vojnik u rezervi, lišio života više lica ...” I tako dalje. To vam je sada sve na strani 7 ...

SUDIJA BONOMI: Mogu li ja da postavim pitanje, gospodine Miloševiću? Dva pitanja, u stvari. U ovom katalogu, u ovom spisku predmeta u kome su navedeni ljudi koji su krivično gonjeni, protiv kojih je pokrenut postupak u odnosu na nešto što se može opisati kao ratni zločin, da li se ijedan od ovih predmeta odnosi na bilo koju optužnicu? Drugim rečima, da li je Tužilaštvo podnelo optužnicu u odnosu na bilo koji od ovih predmeta kao ratni zločin ili su ovo odvojeni slučajevi koji su krivično gonjeni u Srbiji?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ovo treba da predstavlja, čini mi se, gospodine Bonomi, potpuno jasan dokaz da su organi Vojske Jugoslavije, vojni pravosudni, hapsili, izvodili na sud i podnosili krivične prijave za ovo što sam vam pročitao.

SUDIJA BONOMI: Ja to shvatam, ali to nije moje pitanje. Moje pitanje je da li je bilo koji od tih predmeta nešto što se pojavljuje u optužnici? To je ono što ja pokušavam da vidim. Da li je reč o potpuno drugim slučajevima u odnosu na one kojima se bavi ovo Tužilaštvo ili je reč o nečemu što se pojavljuje, konkretno, u ovoj optužnici? Od vas tražim pomoć, jer će nam posao biti lakši.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Razumem, gospodine Bonomi, ali ja shvatam da se gospodin Najs bavi svim stradalima za koje smatra da su ih izvršili srpski vojnici, oficiri i, uopšte, snage Jugoslavije ili Srbije. Prema tome, ovde se radi o takvim stradalima sa tačnim imanima i prezimenima izvršilaca koji su otkriveni.

SUDIJA BONOMI: Da, ali mnoge žrtve se navode i u optužnici. Ja samo želim da znam da li se bilo koja od tih žrtava koje se navode u

optužnici, koja je podignuta protiv vas, pojavljuju i u ovom spisku predmeta koje su pokrenule srpske vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moram da vam kažem da ja nisam upoređivao te spiskove koji se pojavljuju ...

SUDIJA BONOMI: Hvala vam. To je bilo moje prvo pitanje.

SUDIJA KVON: Gospodin Najs želi da da odgovor.

TUŽILAC NAJS: Možda mogu da vam budem od pomoći. Stranica 76.

SUDIJA BONOMI: Da li možete da budete konkretniji, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Pa na stranici 76 se spominje incident u Izbici (Izbice). Ali ja čekam da vidim šta će svedok još o tome da kaže.

SUDIJA BONOMI: Da li mislite na stranicu 76 optužnice?

TUŽILAC NAJS: Ne. Mislim na stranicu 76 ovog dokumenta na engleskom. Reč je o selu Izbica pored Srbice (Skenderaj) i to se možda odnosi na nešto što se pominje u optužnici. Prevod smo tek juče dobili. To je najbolje što smo mogli da uradimo.

SUDIJA BONOMI: To nam je od koristi. Drugo pitanje bih želeo da postavim direktno generalu. Možete li da nam objasnite kako je sačinjen ovaj dokument?

SVEDOK GOJOVIĆ: Mogu. Ovaj dokument ... Prvo ovaj pregled što sada imamo, on je sačinjen, dakle, sačinio sam ga ja lično na osnovu pregleda iz Izvornika Vojnog suda u Nišu. To je ovaj tabulator, ja mislim, koji prethodi, te ima naslov da je upućen Vrhovnom vojnom sudu u Beogradu. To je iz Upisnika Vojnog suda u Nišu. Oni su išli

hronološkim redom kako su ovi predmeti registrovani u Upisnik, hronološkim redom, bez obzira na sistematizaciju. Iz ovoga ja sam napravio ovaj pregled gde sam sistematizovao grupe krivičnih dela radi lakšeg praćenja. I, ako pogledate, u ovoj rubrici, dakle, gore se navodi broj upisnika iz ovoga i broj stranice na kojoj se nalazi dotični koji je naznačen u ovom Predmetu, da bi se moglo lakše pratiti.

SUDIJA BONOMI: Generale, kada ste to uradili?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ovo je urađeno 2001. godine.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SVEDOK GOJOVIĆ: A, oprostite, podaci su zaključno sa 10. majem 1999. godine ... 10. junom 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na ovoj strani na kojoj smo stali, da se sad ne vraćam na početak, to je strana 8 ... Skrećem vam pažnju, pošto su sve rubrike iste na svim stranama, da postoji rubrika "Rešenje o pokretanju postupka kada je doneto". Na ovoj strani vidi se da je rešenje o pokretanju postupka za ovoga koji je na vašoj strani 8, pod brojem 1, doneto 25. aprila 1999. godine. Da je za ovog drugog pokrenuto maja 1999. godine ... Dakle, unosi se rešenje o pokretanju postupka. A samo objasnite, generale, krivična prijava i saznanja prethode rešenju o pokretanju postupka, pretpostavljam?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ovo rešenje o pokretanju postupka, to je rešenje koje donosi istražni sudija kada mu je dostavljen zahtev za istragu i kad ispita okrivljenog, na osnovu toga on odlučuje da li će voditi istragu ili ne. Prema tome, dan donošenja rešenja o otvaranju istrage, po Zakonu o krivičnom postupku, smatra se tek tad pokrenut postupak. Do tada je postupak u nadležnosti tužioca i organa otkrivanja i to su prethodne radnje koje ne ulaze u sudski tok postupka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ovde je bitno ... Te sve prethodne radnje moraju da prethode ovom datumu kad se donosi rešenje o pokretanju postupka.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Možemo da idemo dalje. Na strani 7, a kod vas u engleskom prevodu imate na strani 9, takođe četiri redna broja. Pod brojem 1 je, takođe, ubistvo, gde je vojnik ispalio rafal u Rušiti Rušitija (Rushit Rushiti), nanevši mu, pri tome, smrtonosne povrede, njemu, njegovoj supruzi Zahidi (Zahida Rushiti). Takođe se vidi rešenje o pokretanju postupka je 26. maj 1999. godine. Onda imate pod brojem 2 i pod brojem 3: "U vreme kad se njihova jedinica nalazila u širem rejonu Peći (Peje), na jedno lice albanske nacionalnosti zajedno su, bez povoda, otvorili vatru i tako ga lišili života". Pod brojem 4, takođe vojnik u rezervi: "U pravcu jednog lica šiptarske narodnosti ispalio rafal iz automatske puške, pogodio ga i naneo mu smrtonosne povrede." Pokrenuto 4. maja. Ovo prethodno rešenje pokrenuto 11. maja ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću ... oprostite

SUDIJA KVON: Mislim da ste pokazali dovoljne osnova da ovaj dokument uvrstimo u spis. Nije potrebno da sada pročitate sve ove detalje. Ono šta bih ja sada želeo da znam je da li je došlo do osuda? Šta su sudovi koji su preuzeli ove predmete s njima uradili? Hoćete li vi u ovom postupku da uvrstite dokaze o tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svakako, samo ti postupci, pogotovo kad se radi o ubistvima, nesumnjivo traju dugo. Vi vidite, na primer, kod ovoga što smo sada gledali, događaj se dogodio, na primer ... To je, evo, na ovoj strani, to je, valjda, na strani ... Da vidimo, samo da uzmem na kojoj smo sada, da ne bismo gubili vreme ... Evo, na primer, ovo što smo na strani 9 već gledali. Vreme izvršenja dela 24. aprila, rešenje o pokretanju postupka dato, 26. maja, znači, mesec dana posle izvršenog dela. U ova druga dva slučaja u

maju i već 11. maja rešenje o pokretanju postupka. U četvrtom slučaju i već početkom maja pokrenut postupak. Kod ovoga gde je najduže, vidi se da je prošlo mesec dana. Da li je to normalno vreme da se izvrše ove pripremne radnje, razne, utvrdi, ustanove, pronađe da bi se došlo do konačnog tog donošenja rešenja o pokretanju postupka? Da li to smatrate efikasnim radom da se do rešenja dođe posle mesec dana od počinjenja dela?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U konkretnim uslovima to je bilo, zaista, efikasno. Recimo, za ovako teža krivična dela, a ovamo vidimo za neka lakša krivična dela, kod krađa, teške krađe, to je isti dan ... Dosta slučajeva, isti dan kad je delo počinjeno, odmah je došao pred sud. Imamo veliki broj presuđenih predmeta. Posebno kad se radi o krivičnim delima protiv imovine. Dakle, u ovom istom tabulatoru, dakle mogli bismo to da izvedemo na kraju, taj sumar, a jedan dobar deo je u postupku, u međuvremenu presuđen ... Ja imam podatke kod sebe za neke koji su završeni kod civilnih sudova, gde su ustupljeni. Prema tome, dakle, sve što je u procesu bilo, to je dobar deo i završen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se vidi, ovde se vidi da su ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, moje pitanje je glasilo da li su ti osumnjičeni i osuđeni na kraju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neki jesu, a nekima, verovatno, još traje postupak. Ja nemam kod sebe ... Možda general može pomoći u vezi sa ovim što je ovde u popisu, što je evidentirano u toku samih ratnih dejstava, koji broj je od njih već osuđen, jer ovde se vidi da su ustupljeni redovnim civilnim sudovima. Ali, opis dela je jasan, vidi se šta su učinili i dati civilnim sudovima. Da li imate, generale, podatke o tome koji su od njih i koliko je njih osuđeno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Imam. Imam podatke koji su ažurirani. Dakle, podaci se odnose na 2001. godinu, do tada koliko je završeno u nekim predmetima, u nekim ne, jer nismo dobili podatke ... Ja sam tražio podatke od svih tih sudova kojima su ustupljeni. Kod

nekih je postupak završen, doneta je presuda, a kod nekih je postupak u toku. Iza tog vremena, dalje, ja te podatke nisam pratio. Ali najveći deo ... Reč je, dakle, o ovima gde su u pitanju ubistva. Tu je malo složenije i teže. Kod ovih drugih krivičnih dela, najveći deo je već presuđen i osuđen. Jedan mali deo ... Ima i oslobađajućih presuda, ali relativno mali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne idemo dalje kako je sugerirao gospodin Kvon, samo ...

SUDIJA KVON: Generale, imate li vi ovde te podatke sa sobom, podatke za 2001. godinu?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA KVON: Možete li da nam ih date?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA KVON: Recite nam nešto ukratko o tome.

SVEDOK GOJOVIĆ: Ja imam sačinjen isti pregled ... Isti pregled imam sačinjen ovakav, gde su postupci završeni i koji je tok postupka, ovih koji su ustupljeni civilnim sudovima, a ovde se vidi, na kraju, u ovoj rubrici "ishod postupaka", koji su završeni. Ovde imamo podatke u ovom pregledu, a ima jedan drugi pregled sa izveštajima gde su postupci ustupljeni civilnim sudovima i podatke koje sam od njih dobio. Evo, ja to mogu ovde dati da pa se to prevede i iskopira. Nije problem. To je ovaj pregled. Vi ga nemate, vi ga nemate.

SUDIJA KVON: Zbog vremenskog ograničenja, najbolje je da optuženi nastavi sa ispitivanjem, a onda ćemo ovim da se pozabavimo nakon pauze.

SUDIJA BONOMI: Pre nego što nastavimo, želeo bih, generale, da mi nešto razjasnite. Da li sam dobro shvatio? Ako je do 2001. godine u predmetima koje smo gledali doneta presuda, onda informacija o tome stoji u ovom dokumentu koji mi sada imamo pred sobom?

SVEDOK GOJOVIĆ: U ovom dokumentu ima jedan dobar deo. Ima i u ovom drugom pregledu kojeg vi nemate. Ima zaostalih ...

SUDIJA BONOMI: Tabulator 18. To je ovaj dokument koji sada gledamo. Da, ovo je dokument o kojem vas je gospodin Milošević ispitivao. To je naš tabulator 18, fascikle koju ste doneli. Dakle, da li sam dobro shvatio, ako je do 2001. godine u konkretnom predmetu donera resuda, onda je to zabeleženo u ovom dokumentu, u svakom slučaju?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da, da.

SUDIJA BONOMI: Još jedna stvar. Neki predmeti su, na primer, upućeni Okružnom sudu u Beogradu. Da li sam dobro shvatio da je to civilni sud?

SVEDOK GOJOVIĆ: Opštinski i okružni sudovi su civilni sudovi.

SUDIJA BONOMI: Dobro. Znači, tada se smatralo da je prikladno da se predmeti ratnih zločina mogu uputiti civilnim sudovima po završetku sukoba?

SVEDOK GOJOVIĆ: Odmah da to objasnim. Dakle, vojni sudovi nisu nadležni da dalje postupaju kad prestane svojstvo vojnog lica učinioiu dela. Pošto su to najvećim delom iz rezerve, nakon prestanka ratnog stanja oni su otpušteni iz vojske, dakle, prestali su biti u svojstvu vojnog lica. U tom slučaju, ako optužnica nije stala na pravnu snagu, odnosno, nije potvrđena od strane suda, onda se ustupa u svim slučajevima nadležnom Opštinskom ili Okružnom sudu, zavisno od težine krivičnog dela. Prema tome, vojni sudovi u mirnodop-

skom sastavu nastavljaju samo u onim slučajevima gde je zadržano svojstvo vojnog lica. I ovi podaci u ovom prvom tabulatoru, to je sve ono što je bilo doneta odluka i presuđeno od vojnog suda. Ovi podaci gde su civilni sudovi kasnije nastavili, ja imam neke dodatne podatke.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas ... Generale Gojoviću, ne znam da li ste obratili pažnju na preciznost pitanja gospodina Bonomija? Ja bih hteo samo da ga razjasnite. Gospodin Bonomi vas je pitao da li je ovde, gde je presuđeno u svim slučajevima, to sadržano u ovom dokumentu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači svi koji su presuđeni do tog datuma su sadržani u tom dokumentu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Onda nećemo ići dalje po ovom poglavlju, gospodine Kvon, u skladu sa vašim sugestijama. Ovde posle idu poglavlja koja se tiču pokušaja ubistva, pa ubistva na mah. Ali zadržao bih se ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što pređemo dalje, primećujem da je ovo sasvim različit odgovor od onog koji ste dali meni, generale Gojoviću. Dakle, prvo da vidimo da li mi gledamo isti dokument? Imate li pred sobom tabulator broj 18? Moramo da budemo apsolutno sigurni da govorimo o istom dokumentu.

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: Pogledajte sada stranu 6. Na engleskom je to strana 6, ali pogledajte, ime prvooptuženog je Dragiša Petrović. Zaglavlje je "Višestruko ubistvo". Ako je u tom predmetu do 2001.

godine doneta presuda, da li je to, onda, zabeleženo, mislim na činjenice o toj presudi, u dokumentu koji ste vi sastavili?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ovde imate rubriku "Tok postupka", tamo ... Ustupljeno Okružnom sudu u Prištini (Prishtine). Dakle taj predmet je ustupljen nakon optuženja. Dakle, on je optužen, ustupljena optužnica. On je optužen i ustupljen je Vojnom sudu u Nišu. Dakle, tu je sedište Okružnog suda u Prištini, premešteno je u Niš i taj se postupak vodi kod tog suda. Ja imam podatak da je zakazano suđenje, tada kad sam tražio podatak. Ishod dalji, ne znam. Mislim da je ovde doneta presuda i čak da je ukinuta po žalbi, ali ja taj podatak nisam ažurirao. Ali ovde, dakle, podignuta je optužnica i optužnica je ustupljena na dalji postupak kod Okružnog suda u Prištini sa sedištem u Nišu. A samo može ...

SUDIJA BONOMI: Zašto onda niste ispunili kolonu u kojoj stoje presude?

SVEDOK GOJOVIĆ: Pa iz prostog razloga što više nisam radio na toj materiji.

SUDIJA BONOMI: Ali ja sam vas to i pitao. Moje pitanje se odnosi na situaciju 2001. godine. Molim vas da se koncentrišete na pitanje koje vam postavljam. Ako je 2001. godine predmet završen i došlo do rezultata u tom predmetu, da li je onda informacija o tome ušla u ovaj dokument kad ste ga vi sastavljali 2001. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: Hvala. Ja sam mislio da je to odgovor, ali vas je nešto pitao gospodin Milošević i vi ste mu odgovorili nešto sasvim različito. Želim da to bude jasno.

SVEDOK GOJOVIĆ: Ja sam isto odgovorio, ali je možda bilo različito

protumačeno. Isto sam odgovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ja sam shvatio da mi je dao isti odgovor, da su svi koji su osuđeni, da je to zapisao ... A vi ste sada ... Ja, zaista, detaljno nisam mogao

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Mogu li ja jedno objašnjenje, radi daljeg praćenja? Samo jedno kratko objašnjenje, molim vas. Treba pogledati rubriku gde se odnose ... "Krivična dela teške krađe". Ja ne znam na kojoj je kod vas ... Ili "krađa", na kojoj je stranici, ali evo uzmite, kod mene je na 45 stranici "Krađe". U engleskom prevodu, verovatno je to neka veća stranica.

SUDIJA KVON: Da pogledamo stranu 20 na engleskom? "Teški slučajevi razbojničke krađe". Tu pod "presuda" piše da su osuđeni na po tri godine i šest meseci zatvora. Strana 18 u srpskom originalu. Da li to znači da je tu presudu doneo vojni sud i vi ste tu presudu vojnog suda zabeležili u dokumentu?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA KVON: Pitanje sudije Bonomija bilo je da li ste vi zabeležili i presude koje su doneli civilni sudovi, koji su kasnije preuzeli predmete, ukoliko je do tih presuda došlo do trenutka sastavljanja dokumenta 2001. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ima od kojih sam dobio izveštaj.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa to je, u stvari i bilo moje pitanje: vi ste sastavili one za koje ste dobili izveštaj, što ne mora da znači da ste stavili sve.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Tamo to stoji za koje nema izveštaj ... U pregledu ima za koje nema izveštaj, za koje smo dobili

izveštaj. Sadržan je podatak da li je u toku predmet, da li je presuđen ili ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, ovde vidim, pošto je gospodin Bonomi skrenuo pažnju na ovu stranicu gde, takođe se odnosi na ubistva, pa kaže, počinje sa: "Dragiša Petrović" ... Ovde je rukom uneto, to vam je četvrta stranica u srpskom, u srpskom tekstu, četvrta, generale. Možete da nađete lako ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je i kod vas ... Na mom je primerku je, ovde, rukom uneto u rubrici "Presuđeno", devet godina, sedam godina, sedam godina i dole piše "ratni zločin". Je li to ima i kod vas ili je to samo na mom primerku?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Kod Petrović Dragiše?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Dragiša, pa onda sledeći, pa sledeći. Njih trojica.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, da. Nemam. To je podatak naknadno ... I zato sam malopre rekao, koliko ja znam da je tu bilo suđenje. To sam pratio preko štampe, nisam evidentirao i moguće je da ti podaci kojim raspolazete ...

SUDIJA KVON: Da li je to strana 4 na srpskom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na strani 4 na srpskom. Na strani 4 na srpskom. Sad ću da je nađem na ... Evo je. U engleskom prevodu kod ove rubrike *ěJudgmentí* (presuda) je prazno, ali u ovoj srpskoj kopiji, je li to i kod vas generale, a nadam se i kod vas, gospodine Kvon, jer smo dobili iste kopije, piše: devet godina, pa sedam godina, pa sedam godina. I dole napomena: "ratni zločin". To nije prevedeno u engleskom tekstu, ali u ovom, u ovoj fotokopiji izveštaja to stoji. Dakle, to su presude koje su donete.

SUDIJA KVON: Pronašli smo. Nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mogu da idem dalje. Neću se, onda, više zadržavati na ovoj tabeli. Preskočiću i ova ubistva na mah i iz nehata. Ovde se govorilo o silovanjima. To je na vašoj šesnaestoj strani na engleskom. Generale, na četrnaestoj strani na srpskom, na srpskom, na srpskom tekstu. Ovde je vojnik upotrebom sile, zajedno sa vojnicima koji se još pominju iz sobe u kući u kojoj su bili smešteni izbeglice, izdvojili maloletnu Hasimu Beriša (Hasima Berisha)...

SUDIJA KVON: Molim da se to ne stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne čitam ni imena, ali po imenima bih rekao da je reč o Albancima, možda Romkinjama, jer ta imena ja ne mogu da razlikujem, "nad kojom je Trivunović izvršio obljubu i to nakon što Marinkoviću nije uspelo usled" i tako dalje, da ne ... To je vreme izvršenja krivičnog dela, 16. april ... 24. aprila, rešenje za pokretanje postupka. To, znači, u roku od osam dana su izvršene ... Izvršena istraga i doneto rešenje o pokretanju postupka...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... prikupljeni podaci, dokazi i tako dalje. Takođe, sledeći ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: I tu je, ja se izvinjavam i tu je podneta optužnica. Ima u rubrici, podneta je optužnica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Onda, opet, upotrebom sile i pretnji iz kolone izbeglica izdvojio ovde osobu, po imenu bi se moglo zaključiti da je Albanac. Odveo je u logor svoje jedinice i tako dalje. Dakle, opet silovanje. 29. maja se desilo, 24. juna rešenje o pokretanju postupka.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda imamo dalje silovanje u

pokušaju. E sada, dalje nekoliko strana, ja bih samo ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što krenemo dalje, imamo još jednu stranu u kojoj na srpskom originalu postoji nešto uneto rukom što nije prevedeno na engleski. To je strana 14 na srpskom jeziku. Isti slučaj imamo i na 15 strani na srpskom.

SUDIJA KVON: Hvala. Molim svedoka da pomogne Pretresnom veću. Da li možete da pročitate beleške unete rukom na strani 14?

SVEDOK GOJOVIĆ: Može. Pod rednim brojem 1, ako je to u rubrici "presuđeno", imamo podatak da je zamolnica upućena sudovima UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo) na Kosovu za pravnu pomoć da se saslušaju oštećeni i nema odgovora. Dakle, to je samo konstatacija, tako da ovaj predmet još nije do ovog datuma kada je sačinjavan izveštaj, presuđen. Ja sam naknadno saznao da je sud tražio podatke i pomoć od sudova na Kosovu i Metohiji od UNMIK-a i nije dobio pravnu pomoć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ta pravna pomoć se odnosila na oštećene?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A rešenje za pokretanje postupka je 24. april 1999. godine ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste i podneta optužnica. Stala je na pravnu snagu i postupak je i dalje kod Vojnog suda u Nišu, dok nije sad ukinut. Sada je prenet na Okružni sud u Nišu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Takođe je gospodin Najs skrenuo pažnju na stranu 15, gde je isto nešto napisano rukom.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pošto je postupak u toku, ista situacija kao i u ovom prvom slučaju. Obratio se sud sudstvu UNMIK-a na Kosovu i nije od njih dobio traženu pomoć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada ... Dobro, ja sad neću pravno da kvalifikujem, ali imate sada ovu tabelu "Teški slučajevi razbojničke krađa i razbojništva sa lišenjem života". To su, takođe, ubistva, ali je kvalifikovano s obzirom na motiv, da je reč bila o pljački i, odnosno, razbojničkoj krađi. I onda se tu daje ... 29. marta se desio događaj ... To je kod vas strana 19, gospodo, u engleskom tekstu. 13. aprila, znači, posle dve nedelje je već rešenje o pokretanju postupka, dakle, dokazi prikupljeni već u roku od dve nedelje. A ovde se radi o sedam izvršilaca. Sedam izvršilaca. Ovde je svuda reč o vojnicima u rezervi i kaže se: "Na osnovu prethodnog međusobnog dogovora svi su zajedno otišli u kuću Ukšina Ukšinija (Ukshin Ukshini) u kojeg je ovaj pucao iz automatske puške, a njegovoj supruzi Vahiri (Vahira Ukshini) zadao ubod nožem u vrat i tako oboje lišio života. Nakon toga su iz kuće uzeli i prisvojili zlatni nakit, novac i druge vredne predmete". Pa onda b) "Uzeli putničko vozilo, a onda ubili", pretpostavljam, "vlasnika" i pod c) ponovo "Tri lica ubili zbog pljačke. Tu je, dakle, reč o sedam optuženih za teške slučajeve razbojničke krađe i razbojništva sa lišenjem života. Ovo što se kaže "razbojnička krađa i razbojništvo sa lišenjem života", pretpostavljam da je to kvalifikacija iz krivičnog zakona.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Ja bih ovde samo zamolio, ako mogu, jedno dodatno objašnjenje. Ovde su navedena ova šest lica da su ubijena, a nisu prikazana u ovom na početku, sumarnom pregledu, kod ove grupe krivičnih dela, pa i to treba evidentirati, jer se ... Dakle, na ovom prvom gde piše "sumarni pregled" u ovom istom tabulatoru, dakle, gde je u pitanju slučaj teške razbojničke krađe, tu je prazna rubrika. Tu treba dodati ovih šest ubijenih lica, tako da je taj broj žrtava u toj rubrici ... Treba dodati još šest. Oni nisu omaškom uneti u ovaj sumarni, na početku, naravno, početku ... U sumarnom pregledu. Naravno, početku ovog tabulatora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Verovatno je statistika gledala ubistva pa iznela broj, a kod razbojništva su prevideli da su izvršena

uz ubijanje ljudi. Sada bih vas zamolio ... Neću se dalje baviti ovim sem ako vi nemate neku posebnu, posebnu napomenu. Prešao bih na 17. poglavlje koje počinje na strani 67. Pokušaću da ga nađem na engleskom jeziku ... Samo ću da vidim ... To je, znači, 17. poglavlje. Počinje na strani 67. To su, što se vidi iz ovog sadržaja "Pregled ěnni izvršilaca krivičnih dela, ubistava više lica na Kosovu i Metohiji". Znači pregled nepoznatih izvršilaca krivičnih dela koja su otkrivena, ali izvršiocu nepoznati. To je 67. strana na srpskom ...

TUŽILAC NAJS: Na engleskom, 75.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, molim vas da ... Ovo je sumarni pregled na 67 strani a na engleskom 75. strani, kao što smo otkrili zahvaljujući gospodinu Najsu. Imate ...

SUDIJA KVON: To je 75 strana tabulatora 18, a ne 17.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Pa ja sam i razumeo 18, pošto smo na 18. tabulatoru. Molim vas, objasnite ovu tabelu jer ovde kaže: "Izvršilac krivičnog dela nepoznat ... Vojni tužilac odbacio jednu krivičnu prijavu ... Vojni tužilac po prijavi pribavlja obaveštenje ... Predmet ustupljen nadležnom Javnom tužiocu" i ovde ima da je ukupno broj ubijenih lica 598. To je sumarni pregled.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam da tu neko posebno objašnjenje sa vaše strane nije potrebno ili jeste?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da ne bi bilo suviše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde, kod ove prve ... Dakle, radi se o nepoznatim izvršiocima krivičnih dela gde su otkrivena dela, ali nije otkriven izvršilac. I tu tužilac preduzima određene radnje i organi otkrivanja. I ovde imamo, u jednom postupku, vojni tužilac

je odbacio krivičnu prijavu. Videće se kasnije iz predmeta, radi se ... Da se ne radi o civilnim licima nego o pripadnicima UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), pa je tužilac tu odbacio prijavu, a u ovoj rubrici, sledećoj, gde ima pet slučajeva, dakle, pet slučajeva, vojni tužilac po prijavi pribavlja obaveštenja. Dakle, od organa otkrivanja traži podatke i u tim predmetima i dalje postupa. Jedan je predmet ustupljen sudu da sudi, da istražuje, da sasluša svedoke, a u ovoj rubrici "Ustupljeni Javnom nadležnom tužiocu", to su onim slučajevima gde je Javni tužilac ocenio da su eventualni počinioci tih krivičnih dela nisu pripadnici vojske, odnosno, nemaju svojstvo vojnog lica i te predmete je ustupio nadležnom Okružnom tužiocu i ovde ... Dakle, radi se o 11, dakle, lokacija sa 598 ... Oovde je navedeno 598 lica. Ovde treba dodati još tri lica koja su omaškom izostavljena, jer se u zapisniku o uviđaju vojnog suda navode dodatno ova tri lica koja su ostala ... Koja nisu ušla u ovaj ukupni zbir od 598. Dakle radi se, praktično, o 601. licu, za koje se sumnja da bi mogli biti predmet izvršenja nekog krivičnog dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da razjasnimo ovo što ste sad objasnili. To je na sledećoj strani bilo pod dva, gde je rekao ... Da li je on to odbacio zato što je došao u istrazi do podataka da nikakva vojna jedinica nije bila u tom rejonu ili je bio neki drugi razlog?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo je slučaj gde je odbačena krivična prijava u ovom predmetu. gde je vojni tužilac našao da to nisu civili nego da je to bilo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ali ovo drugo što je na strani sledećoj, znači pod 2, da li je ovo što ste sad rekli: vojni pravosudni organi nisu pokretali postupke jer nisu bili nadležni ... Da li je to zaključio na osnovu činjenice da tu u tom rejonu nije bilo nikakve vojne jedinice?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Da, to da. Ali taj predmet je ustupljen Okružnom tužiocu da on istraži, šta je, o čemu se radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada da se vratimo na stranu 68. Dakle, u rubrici "ime i prezime okrivljenog" je nepoznato.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vreme izvršenja nepoznato, mesto izvršenja Izbica.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otkrivena 144 sveža groba nepoznatih lica povodom čega je obavešten vojni tužilac. Vreme pokretanja postupka 29. maj 1999. godine. Dakle, prethodno je došlo do otkrivanja ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... prikupljanja podataka i postupak pokrenut 29. maja 1999. godine i dalje nema ništa, osim strana u izveštaju, osim ovih tekućih radnji.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde, ako dozvolite, ja bih dodao jedno objašnjenje. Ovde je izvršena ekshumacija i pregled leševa od strane ekipe sudskih medicinara sa Vojno-medicinske akademije i oni su izvršili pregled i obdukcije na 101 lešu. Jedan mali broj su identifikovali, najveći deo nije identifikovan. A radi se o 144 sveža grobna mesta, a podaci su sa ekshumacije o 101. licu, gde je obavljen pregled.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je obavio

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, prošlo je vreme za pauzu. Ako je ovo zgodan trenutak za vas da napravimo pauzu, napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, mi smo na ovoj 68. strani, na srpskom tekstu. Ovde imate, dakle, ubistva počinjena od nepoznatih izvršilaca povodom kojih vojni tužilac, po dostavljenim prijavama, pribavlja obaveštenje i na čemu se radi, dakle. Budite ljubazni pa pogledajte ovu tabelu. Dakle, počeli ste od broja 1, od Izbice. Kada je pokrenut postupak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da odgovorim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovde je, kad je u pitanju ovaj slučaj, dakle, 29. maja 1999. godine ... Otkriven je taj slučaj. Dakle, prijavila je komanda jedne jedinice koja se tu našla u to vreme. Odmah iza toga tužilac je zatražio i u ovom predmetu je ova ekipa za ekshumaciju obavila ekshumaciju, a ekipa sudskih lekara sudske medicine sa Vojno-medicinske akademije u Beogradu, izvršila je pregled i obdukciju 101 tela. Dakle, u isto to vreme, odmah tih dana. Dakle, to je moglo biti početkom juna. Tužilac i dalje u tom pravcu prikuplja potrebna obaveštenja, ali, sobzirom da taj lokalitet nije u pravnoj jurisdikciji savezne države, sada Srbije i Crne Gore, dakle, nije moguć pristup na lice mesta da bi se detaljnije istražio taj događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Rekli ste da su ekshumaciju izvršili nadležni organi i da su pregledali sudski veštaci sa Vojno-medicinske akademije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. A naredbu za ekshumaciju izdao je sud u Kosovskoj Mitrovici (Mitrovica). Dakle, nije to mogo da učini Vojni sud pri Prištinskom korpusu, pa je, dakle, istražni sudija iz okružnog suda u Kosovskoj Mitrovici izdao naredbu, jer se bez naredbe suda ne može vršiti ekshumacija ni pregled leševa ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro. Ovde je vreme

pokretanja postupka 29. maj.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A sada mi recite kod sledećeg broja 2 koji se odnosi na opštinu Gnjilane (Gjilan) ... Ovde nam datuma u rubrici "pokretanja postupka"?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nema, nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate objašnjenje za to?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa nemam. To je nađeno više leševa na tom području, dakle, nije to evidentirano. Od marta do juna 1999. godine, 33 leša, a vreme pokretanja postupka, ja imam i podatak, da je 24. maja 1999. godine SUP Gnjilane obavestio vojnog tužioca i u tom pogledu preduzete su određene radnje. Dakle 24. maja. To znači da je ovo do 24. maja, iako u ovoj rubrici nema ovog tačnog podatka. Ali prema podatku kada je obavešten istražni vojni tužilac, 24. maja 1999. godine, znači da je to do tada se moglo desiti. I podnet je zahtev za pribavljanje obaveštenja od strane organa otkrivanja i na tom predmetu se radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda imate selo Pirane (Pirane) kod Prizrena (Prizren).

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... gde je otkriveno pet leševa nepoznatih lica.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vidi se ovde u ovoj rubrici da je postupak pokrenut 5. maja.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: 5. maja, jeste. Prema tome, to je moglo diti, dakle, pre tog vremena kad se događaj desio, a tada je pokrenut postupak i podnet je zahtev za pribavljanje obaveštenja od strane vojnog tužioca. Opet od organa otkrivanja, jer u toj fazi jedino od njih može i da traži.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sledeće je: na muslimanskom groblju je otkriveno 14 nepoznatih grobova, nepoznatih lica. Maja 1999. godine pokrenut postupak. Nema tačnog datuma.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ovde je interesantno, naime, interesantno u tom smislu, dakle, organi ne samo kad naiđu na tela poginulih na terenu, nego i kad naiđu na slučajeve gde se radi o grobnim mestima koja nisu obeležena i koja su sveža, dakle, sveže iskopana, dakle i u tim slučajevima organi sumnjaju da može biti da je u pitanju neko krivično delo u pitanju i vrše dobro potrebna, potrebne istražne radnje da bi se i to proverilo. Dakle, radi se o muslimanskom groblju, dakle, verovatno se, dakle, radi o pripadnicima, ovaj, muslimanske religije, dakle, islama. To bi, dakle, mogli biti i Albanci i ovi drugi, jer ima i drugih tamo sa tim veroispovestima i u tim slučajevima se, dakle, radilo ... Ovde nema ni ko je prijavio. To je, verovatno, neko sa terena prijavio, tako da su organi i u tim slučajevima preduzimali radnje i ovaj, utvrđivali okolnosti pod kojima je došlo do pogibije tih lica. Dakle, maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I dalje imate pod brojem pet 16 tela u selu Slovinje (Sllovi) gde je pokretanje postupka 16. april 1999. godine.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I kaže da je prijava dostavljena, ustupljena okružnom javnom tužiocu u Prištini, ali to je kasnije ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je kasnije ustupljeno, 18. jeste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... kasnije ustupljeno, a 16. aprila je pokrenuto. Da li znate nešto više o tom predmetu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je izvršena ... Ja imam podatak da je izvršena ekshumacija i identifikacija ovih ovde osoba koje su se nalazile na ovom lokalitetu i utvrđen je njihov identitet na

osnovu ekshumacije i tako da je kompletan predmet ustupljen javnom tužiocu u Prištini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, molim vas, da mi kažete šta predviđa jugoslovensko pravo za te situacije kada je izvršeno neko krivično delo, znači, ovde je reč o otkrivanju jednog broja ubijenih lica, a kada je nepoznat izvršilac dela, to jest nepoznato osumnjičeno lice?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa zakon je tu jasno odredio postupak nadležnih organa, pre svega tužioca. Tužilac te predmete, te prijave koje dobije, on u svom upisniku, dakle, ima poseban upisnik gde vodi "nn" izvršioce, dakle, nepoznate izvršioce i radi na tom predmetu, dakle, preko organa otkrivanja, dakle, kad je u pitanju vojni tužilac, preko vojne policije i vojne bezbednosti, a, isto tako, prema organima unutrašnjih poslova. Dakle, svi organi otkrivanja, bez obzira da li su u sastavu vojske ili ne, na tom slučaju mogu da rade i da prikupljaju obaveštenja, jer se ne zna ko bi mogao biti, tako da se taj predmet vodi i on je stalno aktivan. Svakom radnjom koju tužilac preduzme, a on to redovno pravi, sukcesivno, prekida se tok zastarelosti, tako da ovde, ako nije u pitanju ratni zločin koji ne zastareva, nego je u pitanju neko drugo krivično delo, dakle, prekida se tok zastarelosti i taj je predmet stalno otvoren za rad, dok ne nastupi apsolutni rok zastarelosti. To je ovde za ova dela gde je smrtni slučaj, dakle, uzima se maksimalno predviđena kazna, dakle, duplo više, to znači 20 godina, dakle 40 godina tužilac taj predmet drži otvorenim i može da preduzme gonjenje kada bude pronađen učinilac krivičnog dela.

SUDIJA KVON: Generale, da li mogu da vam postavim jedno pitanje, dok se bavimo ovim dokumentom. Reč je o istom dokumentu, o ubistvima koje su počinili nepoznati počiniooci. Rekli ste da u odnosu na kategoriju 5 ste dobili informaciju da su žrtve kasnije identifikovane. Da li ste dobili sličnu informaciju u odnosu na žrtve pod brojem 1, o 144 žrtve iz Izbice?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ja sam gledao dokumentaciju o ekshumaciji i pregledu leševa, nekompletnu neku i tu nisam našao da su identifikovani. Samo su opisani sve povrede i način ... Nisam. A, ovaj, lekar koji je vršio obdukciju i pregled mi je kazao da ima nekih koji su identifikovani, ali ja nisam imao taj podatak na uvid. Tako da za ovo pod 1 nemam tih tačnih podataka. Samo podatak da je bilo nekih koji su identifikovani, a koji ja nisam dalje bio u prilici da to istražujem. Ne da istražujem nego da dođem do podataka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pogledajte sada ubistva nepoznatog izvršioca za koje su sprovedene pojedine istražne radnje. Ovde ... Samo mi odgovorite da li je meni to dovoljno jasno, ovde je reč o žrtvama koje su identifikovane. Dakle, sprovedene su istražne radnje i žrtve su identifikovane ili postoji još kakva razlika u odnosu na prethodnu tabelu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovde ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo imate pod brojem 1: pronadeno i ekshumirano 25 leševa, identifikovano i to ... I onda idu imena.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sredina aprila 1999. godine, selo Male Ribare (Ribar i Vogel), opština Lipljan (Lipjan) i vreme pokretanja postupka 24. april 1999. godine.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde gde se govori, gde su sprovedene pojedine istražne radnje, to je termin koji označava da u tom predmetu postupka istražni sudija. Dakle, on je taj koji po zahtevu tužioca preuzima pojedine istražne radnje, dakle, u sudskom postupku od strane suda. I ovde se vidi i u ovoj rubrici broj sudskog upisnika gde piše "K.I.", to je "krivična istraga", gde nema toga nego "K.R." to je upisnik tužioca i tužilac tu provodi postupak preko organa otkrivanja, organa policije, organa unutrašnjih poslova, dakle, u tome je razlika između ova dva termina. A stvar je tužioca da li će se opredeliti da sud preuzima te pojedine istražne rad-

nje, onda se zovu pojedine ... Ili da se obrati i da zatraži od organa unutrašnjih poslova koji preduzimaju određene istražne radnje, dakle, koje mu tužilac tačno naznači u svom zahtevu, a sudija ima slobodu da on može da preduzme i one radnje koje mu tužilac nije tačno naznačio. U tome je ta razlika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda idemo na onu tačku 2 za koju ste objasnili da vojni pravosudni organi nisu pokretali postupak, jer nisu bili nadležni. Koliko sam shvatio iz vašeg objašnjenja, smatrali su se nenadležnim zato što tamo nije bilo nikakve vojne jedinice ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... a kod jednog koji je identifikovan ima podatak da je ubijen od strane jednog policajca.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, jeste. I to je dato ... Uviđaj je tu vršio Okružni sud u Prokuplju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: I tamo se vodi postupak protiv jednog ili dva policajca vezano za ovaj događaj, ne u odnosu na sva ova lica koja su ovde navedena, ovaj broj, nego samo na manji deo i taj postupak još uvek traje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I imate na kraju ovaj broj 3, gde je vreme 31. maj 1999. godine, jer piše: "Nakon obaveštenja u selu Donje Sudimlje (Študime e Poshtem) u kući Grđatiju Seljatima pronadeno je devet leševa".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je Grđalija, ovde je mala štamparska greška.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Grđalija Seljatim (Grxhalia Selatim).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 31. maja 1999. godine je pron-

ađeno. Istražni sudija Vojnog suda Prištinskog korpusa izašao na lice mesta 5. juna i sačinio zabelešku o tom događaju. Pronađeno je 13 čaura 7,62 milimetara. Saznao da je očevidac ubistva bio Fljorije Borsoti (Florije Borsoti).

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Bila. To je žensko, bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bila.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde imam jedno objašnjenje. Ono kad sam malopre, kad smo govorili o onom sumarnom pregledu, ovde u zapisniku istražnog sudije se navode još tri lica u jednom susednom dvorištu, tako da pored ovih devet koji su pronađeni ovde u ovoj kući ovog Grđalije, dakle, još u jednom susednom dvorištu bila su tri lica, tako da je ovde ukupno 12 i u zapisniku o uviđaju istražnog sudije koji ima u ovde u tabulatoru broj 17, jer se ovde vidi iz podatka da postoji zapisnik. On navodi da nije mogao dalje da nastavi uviđaj, jer je na njega otvorena vatra iz susednih kuća, tako da je morao napustiti lice mesta i naložio je organima unutrašnjih poslova da oni preduzmu odgovarajuće mere da se izvrši kompletan uviđaj kada se za to stvore uslovi, jer u tom momentu nije bilo jer je naišao ... I pogođeno je njegovo vozilo sa jednim hicem. Tako da je i to predstavljalo velike poteškoće istražnim organima da dođu na svako mesto prilikom vršenja uviđaja upravo zbog prakse da se otvarala vatra na organe uviđaja iako se tu evidentno vidi da se radi o organima za vršenje uviđaja na osnovu vozila policijskih i rada istražnog sudije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I, molim vas, samo komentarišite, ovde imate na sledećoj strani, celu stranu zauzima redni broj 4: "Nepoznati izvršioci", vreme izvršenja krivičnog dela sredina aprila 1999. godine, a vreme pokretanja postupka 7. maj 1999. godine ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... od strane istražnog sudije Vojnog suda Prištinskog korpusa. Budite ljubazni pa objasnite, pošto imate ovde vrlo opširno objašnjenje ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, jeste malo opširno. Ima nekih malih nejasnoća, ali iz pregleda se vidi, ja sam to, ipak, da ne kažem, dešifrovao. Dakle organi vojne policije, oni su obavestili istražnog sudiju Vojnog suda Prištinskog korpusa, da se u navedenim selima nalazi veći broj leševa. Dakle, to je ovo Gladno Selo (Gllanasele), Dobroševac (Dobroshec) i Doševac (Dashefc). Mada ovde dole ima štamparska greška pa se ponavlja "Dobroševac", a radi se dole o Doševcu, dakle tri mesta. Izlaskom na lice mesta 7. maja istražni sudija je od komandira stanice policije u Glogovcu (Glllogoc) upoznat s tim da je 3. maja, dakle, da je on obavešten od kapetana Radeta Krsmanovića iz vojne pošte Raška o tome da se u selu Dobroševac nalazi oko 150 leševa, a u Gladnom Selu 58. Dakle, to je komandir stanice milicije obavestio istražnog sudiju. Međutim, istražni sudija dana 24. aprila 1999. godine, organi vojne policija, su u selu Gladno Selo, dakle, pre nego što je ovaj obavestio, komandir stanice milicije, dakle organi vojne policije su već bili na tom terenu. Dakle, dobili su pre obaveštenje i bili na licu mesta i tom prilikom, dakle, u Gladnom Selu našli su, dakle, pronašli su u tri dvorišta ukupno 20 leševa, ukupno 20, a ne kako je bilo ovo prvobitno obaveštenje. I kasnije, dole imamo ovaj drugi deo. I oni su zatekli to postojeće stanje, dakle, komandant jedinice koji je došao 30. aprila zatekao je to stanje kao što je evidentirala vojna policija. Ali komandant te jedinice, dakle, obaveštava istražnog sudiju, s obzirom na to da pripadnici vojske nisu počinili ta ubistva, istražni sudija nije naredio ekshumaciju, nego je to uputio da uradi istražni sudija Okružnog suda. Pukovnik Orović obavestio je istražnog sudiju, dakle, kao komandant jedne jedinice, dakle, ne u Dobroševcu, nego u Doševcu ... Nisu zatekli nikakve leševe kad je ta jedinica došla. 27. aprila, dakle, bilo je potpuno bez ikakvih tragova, nego da je on u selu Doševac, to je drugo selo, zatekao oko 140 leševa, a pre toga jedinice vojske nisu stacionirale na tom području, uopšte. I obaveš-

tava istražnog sudiju da je tu nemoguće izvršiti uviđaj, jer, to konstatuje istražni sudija u svom zapisniku koji postoji u ovom spisu, jer su ponovo na to područje ušle jedinice, dakle, naoružani sastavi UČK i ne dozvoljavaju uopšte pristup tom području, tako da je istražni sudija ekipi MUP-a koja se tu zatekla, pukovniku Pavloviću, naredio da oni, u okviru svoje nadležnosti, jer to mogu na osnovu odredaba Zakona o krivičnom postupku, da preduzmu radnje kada se za to stvore ulovi i da se taj deo procesuiraju. Prema tome, radi se, dakle, ovde o 20 leševa u Gladnom Selu koje je zatekla ... Organi voje policije i 140 u Dobroševcu, naime, u Doševcu. Pardon, ne u Dobroševcu, nego u Doševcu, jer je ovde štamparska greška, jer se radi o selu Doševac. To je opština Srbica. Dakle, ukupno je na tom, na ova dva lokaliteta u pitanju 160 ubijenih, u kom pravcu se, dakle, to evidentiralo i preduzete su određene radnje. Normalno, kad se stvore uslovi, istražni organi, ako je to područje zahvaćeno dejstvom pa nisu u mogućnosti da vrše istražne radnje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, mislim da nema potrebe da idemo u dalje detalje oko ovoga. Generale, recite kakvo je stanje u pogledu svih ovih navedenih postupaka koji su, dakle, pokretani, vršeni uviđaji, prikupljeni podaci i tako dalje? Dakle, stanje u pogledu svih ovih navedenih postupaka, bilo početkom oktobra 2000. godine, dakle, u vreme kad sam ja i neki drugi koji su obuhvaćeni ovom kosovskom optužnicom, prestali da budemo na funkcijama?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svi ovi slučajevi, ovi događaji, oni su otkriveni, dakle, tokom ratnog stanja. Dakle, svi. Svi su u tom periodu i procesuirani u određenoj formi i u određenom obimu, koliko je to u to vreme bilo moguće. Mimo tog vremena nema podataka da je bilo šta novo dodatno otkriveno, neki novi događaji, novi slučaj koji bi mogao biti procesuiran u ovoj formi. Prema tome, to je stanje sa periodom, dakle, proglašenjem prestanka ratnog stanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dok je, dakle, trajalo ratno stanje i iz vašeg uvida, jer ste i obilazili sudove, tužilaštva i radili, da li su naši organi, organi gonjenja i pravosudni organi bili u

mogućnosti da otkriju sva moguća dela koja predstavljaju kršenje humanitarnog prava, a koja su izvršena na teritoriji Kosova i Metohije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa sobzirom na ratne prilike i okolnosti i da se vodila borba na tom relativno malom prostoru, gde je bio skoncentrisan veliki broj naoružanih ljudi, nije objektivno bilo moguće da se otkriju sva počinjena krivična dela. Dakle, objektivno je to nemoguće. I iluzorno je očekivati da se za tako relativno kratko vreme mogu otkriti svi ti događaji. A, isto tako, iluzorno je očekivati da se počinilac sam javi i da kaže da je počinio delo. Ili, obično, ako je njih učestvovalo više, oni se međusobno sigurno solidarišu da se to ne otkrije jer su svesni i znaju da je za to zapraćena i te kako visoka kazna, a starešine jedinice koje su dužne da to prijavljuju nisu u mogućnosti, pogotovo u rastresitom borbenom rasporedu, jer se jedinice nisu mogle držati na okupu, jer su odmah bile meta NATO agresije. Naime, avioni su stalno kružili, izviđači, preko AVAKS-a (AVAX) ... Prema tome, čim se uoči veća koncentracija, veća grupa, desetak ljudi, pet ljudi, oni se reketiraju. Prema tome to je stvaralo uslove takve da objektivno taj vojni starešina koji je bio na tom terenu, nije mogao da uspostavi kompletnu kontrolu nad potčinjenim, a pogotovo ne organi otkrivanja koji se nalaze na nivou veće jedinice. Nego su išli tamo gde su dobili prijave, gde su pronađeni leševi. Tamo gde nisu pronađeni leševi, išli su na groblje, grobnice gde su sveže humke, pa su tu vršili uviđaje. Dakle gde su god imali saznanja da je mogući zločin izvršen, oni su išli na lice mesta. Tamo gde nije ... Gde nisu znali, oni, zaista, nisu mogli niti da evidentiraju ... A nakon povlačenja naših snaga sa Kosova i Metohije prestala je pravna jurisdikcija radi daljeg mogućeg istraživanja mogućih zločina. Jer ako vam neko ne prijavi ... Verovatno da je ostala jurisdikcija, ti bi zločini svi bili otkriveni i procesuirani. I te kako bi bio vidan rezultat, daleko, veći nego ovaj što je sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li vam je ... Vrlo ću precizno da vas pitam: da li vam je poznat slučaj ma i jednog jedinog dela, krivičnog dela, koje predstavlja kršenje međunarodnog

humanitarnog prava za koje su jugoslovenski organi saznali a nisu povelili odgovarajući postupak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Takav slučaj ne postoji uopšte, jer to bi bio zaista nonsens kad je u pitanju pravosuđe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, imajući u vidu sve ove vaše prethodne odgovore, kao i činjenicu da ste pravnik, sudija, tužilac, da li ste imali priliku da se upoznate sa sadržinom kosovske optužnice?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste upoređivali navode optužnice sa podacima kojima su raspolagali naši vojni pravosudni organi?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa vršio sam neka upoređenja i analizirao te uporedne preglede. Kada ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Do kakvih ste zaključaka došli?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa ima nekoliko, nekoliko lokaliteta ...

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se, ali ne shvatam gde idemo? Da li će svedok da nam iznese mišljenje o vrlo ozbiljnoj odluci koju treba da donese Pretresno veće? Šta optuženi želi?

SUDIJA KVON: Odlučićemo nakon što čujemo poređenja koje optuženi planira da iznese ... Trenutak samo, da se konsultujem.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, možete li da preformulišete svoje pitanje na jedan konkretniji način?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svakako, gospodine Kvon. Preformulisaću ga na konkretniji način. Dakle, generale, pošto ste upoređivali, recite u kom stepenu postoji određena podudarnost

između onoga što su otkrivali naši nadležni organi, kad kažem "nadležni", mislim na sve organe i onoga što ... I podacima iz postupaka i navoda iz optužnice?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ako se izuzme događaj u Račku (Recak) koji uopšte nije razmatran, dakle, taj je van sfere ovog razmatranja, imamo jedan potpun, dakle, u 80 posto ako ne i u 90 posto ... Podudarnost je Izbica, mesto Izbica, jer se tu navodi u našim podacima 144 grobna mesta, sveža. Izvršen je pregled 101 leša. Kod tužioca u optužnici, mislim da to nije problem da ja o tome kažem, postoje podaci različiti, zavisno od ... Kad je koja optužnica, jer su menjane tri optužnice. U poslednjoj optužnici 120, odnosno 118 u opisu, ovamo kroz ovaj tabelarni prikaz lica je konačno 120, jer su dodate one dve žene. Dakle, to je potpuna podudarnost ako isključimo, ovaj, Račak. Dakle, u tom slučaju. Ima još dva lokaliteta koja bi mogla biti podudarna, samo je problem u tome što mi nemamo identifikaciju lica. Onaj lokalitet gde se odnosi, gde se govori tamo u optužnici o Sudimlju, pa se govori o Gornjem Sudimlju (Studime e Eperme). Kod nas, ovde u podacima, ima Donje Sudimlje. Dakle, to su mesta na istom području, ista opština i tamo gde se pojavljuje porodica Grđelija, videli ste ovde, ovaj, gde sud nije mogao da izvrši kompletan uviđaj jer je sprečen od dejstva albanskih terorističkih grupa. Dakle, mogao bi biti taj lokalitet isto podudaran, što se tiče ovog dela gde su u pitanju smrtni ishodi. A kad je u pitanju imovinski kriminal gde se navodi tamo veliki broj krađa, oduzimanja, pošto je ovde široka lepeza ... Jedan veliki broj područja se poklapa, s tim što ovde imamo tačno, u ovom pregledu, tamo gde se govori o teškim krađama, dakle, tačno je opisano koji su predmeti i gde uzeti. Negde se poznaju učinioci ... Oštećeni, negde se ne poznaju. Dakle nisu evidentirani, nego je, jednostavno, nađeno kod učinilaca dela ta sredstva koja on ne može imati. Recimo, navodi se tamo artikli, tehnička sredstva, čak i neki artikli ishrane i tako dalje, velika količina kikirikija, 25 kilograma kikirikija, recimo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da se ne bavimo, da se ne

bavimo time ...

SUDIJA KVON: Izvinite. Samo trenutak. Generale, nisam mogao da pratim kada ste spomenuli sela Račak i Izbica. Da li ste time hteli da kažete da je Račak, u stvari, selo Izbica.

SVEDOK GOJOVIĆ: Račak je potpuno odvojeno. To je odvojen događaj, 15. januara, koji su nadležni pravosudni organi civilnog suda u Prištini procesuirali. Dakle, taj ne uzimam u obzir ovde, a optužnica ga uzima u obzir. U ovom pregledu on, taj događaj, uopšte nije prikazivan u ovom pregledu o kojem ja govorim. Njega izuzimam, dakle. A radi se ovde ... Izbica je sasvim jedan drugi lokalitet gde je broj žrtava približno isti. A lokalitet je potpuno isti.

SUDIJA KVON: Sada shvatam. Treba da bude tačka na kraju jedne rečenice i pre početka sledeće. U redu. Hvala. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li su vojni pravosudni ... Sad ste govorili o Izbici. Da li su vojni pravosudni organi raspolagali podacima o tome da li se u konkretnom slučaju, znači, kod Izbice, radilo o civilnom stanovništvu ili o pripadnicima UČK?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Takvih podataka nema. Nije se raspolagalo, ne raspolaže se ni ...

TUŽILAC NAJS: Izvinite, ovo je neverovatno sugestivna primedba, a za koju nije postavljena nikakva materijalna osnova, osim ukoliko ja to nisam primetio. Zanima me da li će ovaj svedok da kaže nešto na čemu on zasniva svoje izjave o Izbici. Prema tome, ovo poslednje pitanje upropaštava svrhu i ispitivanja i unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA KVON: Preformulišite vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li znate i da li su ... Ja, dakle, postavljam potpuno neutralno pitanje. Pitao sam u vezi sa slučajem o kome je govorio general. Da li su vojni pravosudni organi mogli da ustanove u svojim postupcima kod raznih ovih

predmeta, kada se radilo o civilima, kada se radilo o pripadnicima UČK?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam već odgovorio. Samo u jednom slučaju u toku postupka utvrđeno je da se radi o pripadnicima UČK. Samo u jednom slučaju. I to je ono gde je tužiac odbio krivičnu prijavu protiv "nn-a" a u svim ovim drugim slučajevima, dakle, nije mogao iz početnih podataka da se zna i utvrdi da li je neko od tih stradalih, sem tamo gde su žene i deca, to je iluzorno, da se sumnja u to, da se radi o pripadnicima UČK ili o civilima, jer najveći broj tih pripadnika nisu bili uniformisani. Jer samo je jedan deo uniformisan, a svi su nosili oružje, tako da se samo na osnovu odeće ne može saznati i bez identifikacije i upoređivanja, ne može saznati da li je neko pripadnik oružane formacije ili ne. A uniforma nije nikakav dokaz i obrnuto. Civilno odelo da može da se kaže da to nije pripadnik oružane formacije, bilo kakve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, iz kog razloga vojni pravosudni organi nisu do kraja sproveli istragu u pogledu, evo, ovog, uzimamo primer lokaliteta Izbica?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa jednostavan razlog, jer se su se povukli svi organi i državni i pravosudni organi i vojni povukli sa Kosova, zaključno sa datumom koji je određen u Vojno-tehničkom sporazumu, tako da je prestala pravna jurisdikcija na tom području i nije bilo objektivnih mogućnosti dalje da se istražuje. Takav zločin se može istraživati samo da se pođe od lica mesta i eventualnih očevidaca događaja koji su svi na tom području.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A generale, koji su drugi lokaliteti povodom kojih su vojni pravosudni organi preduzeli istražne radnje u cilju rasvetljavanja okolnosti i identifikacije eventualnih izvršilaca, a koji nisu obuhvaćeni ovom optužnicom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa to su svi ovi koji su ovde navedeni u ovom pregledu, ostali. Dakle, svi sem ... Kojih ima, dakle, 11 lokaliteta u ovom sumarnom pregledu, dakle, u svim tim ... Nad svim tim lokalitetima su preduzete odgovarajuće istražne radnje koje

su predviđene zakonom i koje je bilo objektivno moguće preduzeti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, prema podacima kojima ste raspolagali na bazi tih sprovedenih istražnih radnji, dakle, sprovedene su istražne radnje na svim tim lokalitetima, o kom broju se tu radi i kakav je odnos tog broja sa brojem o kome govori optužnica?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde imamo ovih ... Broj, dakle, žrtava, da tako kažem, gde je u pitanju nepoznati počinitelj, ima ukupno 601. Dakle, u pregledu je prikazano 598. Ja sam naveo tamo onaj podatak gde ima još tri, gde se navode, gde nisu ušla u ovaj ukupan ... Dakle, 601, a protiv poznatih izvršilaca, koji su procesuirani, a koje smo videli, dakle, tu ima 42 ili 43, 42 ili 43 žrtve. Prema tome, dakle, to je ukupno 644, 645. Ovaj, taj podatak je tačan, čak precizan, a u optužnici se navodi, u ovoj poslednjoj, izmenjenoj, tamo u onim identifikacionim priložima, 608. Dakle, tu je, otprilike, taj približan broj, s tim što se u opisu događaja u optužnici ide pa se kaže oko, od, do. I tu, kad se saberu svi ti podaci, bude negde 701, koliko sam ja mogao da uočim. Dakle, tu se kreće u ovoj poslednjoj optužnici. U onim prvobitnim, to je bilo manje. U onoj prvobitnoj bilo je 400 i nešto, koja je podignuta 22., 23. maja, tako da je taj broj, otprilike, približan, mada je svaka žrtva sama za sebe velika i značajna i značajna činjenica, ali kad se već to upoređuje, otprilike to je približno. Dakle mi smo za ... Dakle, naši organi su za relativno kratko vreme, koliko je trajalo ratno stanje i ti događaji, otkrili jedan veliki broj i kad se to uporedi, gde su sada tužiocu ovog Tribunala pristupni i ljudi i teren i sve, dakle ... Dakle, toliko se uspešno otkrilo, ovaj, žrtava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su svi podaci sadržani u spisima vojnih pravosudnih organa i redovnih sudova sa područja Jugoslavije, dostupni javnosti ili uslovno, rekao bih, dostupni javnosti?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Oni su javni, uslovno. Tačno, bolji je izraz uslovno dostupni javnosti, jer organi otkrivanja, oni to ne publikuju i, normalno, čim se vodi postupak protiv nepoznatog

počinioca, to se ne publikuje iz prostog razloga da se taj ne bi alarmirao, taj i sakrio i preduzimao mere da se sakrije, ali su oni svakom ko se interesuje ... Može direktno da dobije taj podatak, jer postupak se u svim ovim predmetima vodi javno. Dakle, nije tu ... Zatvoreno za javnost, bar za ova dela koja bi mogla, eventualno, mogla da uslede ovde, samo što se javno ne publikuju, a dostupna su svim zainteresovanim, dakle, zainteresovanim licima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, imajući u vidu, dakle, vaše celokupno iskustvo iz vremena o kojem govorimo, šta je prema vašim saznanjima bio osnovni stav najviših vojnih i političkih vlasti u pogledu činjenja zločina i njihovih počinilaca?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa iz svih ovih radnji koje su preduzimate na nivou štaba Vrhovnog komande, a, pre svega, na nivou organa vlasti, kad se pogleda kompletno zakonodavstvo ili propisi koji govore o tome i mere koje su pratile sprovođenje tih propisa, dakle, nijedan, ne može se naći nijedan prostor da to nije pokriveno određenim aktom, određenim naređenjem, određenom kontrolom ili preduzetim konkretnim merama, pre svega da se poštuju sve te odredbe humanitarnog prava, međunarodnog humanitarnog prava, a tamo gde dođe do kršenja, da se, zaista, preduzmu sve mere da se ti počiniooci, dakle, krivično gone. I to upravo pokazuju ovi podaci koji govore koliko je procesuirano ... Dakle, ovde se radi samo o onima koji su bili na prostoru, dole, Kosova i Metohije, u ovim pregledima. Dakle, iz toga se vidi da je, zaista, što se tiče organa otkrivanja i vojnih sudova i vojnih tužilaca, procesuiranja i onih koji su prijavljivali, bilo maksimalno, maksimalno angažovanje. Nijedan slučaj se nije nastojao prikriti ili zanemariti, koji je bio poznat. Dakle, govorim o onima o kojima ima bilo kakvo saznanje ili bilo kakav podatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ja sam vas pitao precizno šta je po vašem saznanju bio osnovni stav najviših vojnih i političkih organa, odnosno vlasti?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Osnovni stav je, pre svega, bio da

se ne čine zločini. Ako se čine, da se oni procesuiraju. Dakle, to je ... Da se najstrožije kažnjava svaki onaj ko počinio zločin. To je osnovna odrednica i na tome se radilo kod konkretnih organa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li vam je, generale, sledeći sva vaša saznanja i podatke koje ste dobijali od svih organa, odnosno svim kojima ste raspolagali, poznato postojanje bilo kakve, uopšte, ideje da se ubijanjem albanskih civila na njih vrsti pritisak zbog progona sa teritorije Srbije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nama govora o tome. To bi, zaista, bilo iluzorno. Ne samo da nema ideje, nego ona uopšte nije ni postojala, jer da je bilo čega bilo, ono što bi se reklo, "ispod žita", kao što bi naš narod rekao, ovaj, to bi se moralo osetiti dole na terenu. Jer mi vidimo iz postupanja organa dole na terenu. Dakle, svi su maksimalno bili angažovani da se sve preduzme, da ne dođe do bilo kakvog ubistva ili neke torture. Prema tome, to što se tiče o tim nekavim idejama, to je bilo, zaista, iluzorno, jer kad se uporedi broj žrtava, ukupan, ako saberemo i ono što je u optužnici i ono što je ovde procesuirano, tu se kreće negde oko 1.000 ili 1.200, mada je sa brojkama, ovaj, malo neprijatno, ovaj, baratati. Ali toliko ima poginulih pripadnika vojske i milicije na Kosovu za vreme NATO agresije. Dakle, onda se postavlja pitanje odakle ovi ubijeni ako nije bilo oružane borbe dole? A u optužnici nigde, samo na jednom mestu, ako dozvolite, samo na jednom mestu jedna polurečenica na području Đakovice (Gjakove) da su izbeglice se kretale, bežale, zbog oružanog sukoba i dejstva između oružanih formacija Jugoslavije i UČK. Naime, tu je uporebljen izraz Oslobodilačka vojska Kosova, znate, koja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, s obzirom na sve to vaše iskustvo i ono što ste lično pratili i kako se postupalo, pročitacu vam tačku 19 optužnice. Ona govori o Miloševiću i ostalima koji su ovde pobrojani i svi su ... Reč je o rukovodiocima, vojnim i političkim, kaže: "Za vreme dok su se nalazili na položajima nadređene vlasti snose individualnu odgovornost ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, da li možete da ponovite paragraf iz koga čitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Paragraf 19, gospodine Kvon. Dakle, kaže: "Dok su se nalazili na položajima nadređene vlasti", misli na mene i druge "takođe snose individualnu krivičnu odgovornost za dela i propuste svojih podređenih u skladu sa članom 7.3 Statuta (Statute) Međunarodnog suda. Nadređeni je odgovoran za krivična dela svojih podređenih ako je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovo podređeni spremaju da počine takva dela ili su ih već počinili, a nadređeni nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni njihove počinioc". Dakle, iz svega ovoga što vi znate, što ste vi pratili, što ste vi dokumentovali, da li postoji bilo kakva podudarnost sa ovim "odgovoran za krivična dela svojih podređenih, ako je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju da počine takva dela ili su ih već počinili, a nadređeni nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni njihove počinioc".

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: To, jednostavno, ne može da stoji iz jednostavnog i prostog razloga zato što su svi nadležni organi, dakle, postoje sve stručne službe koje su na nivou štaba Vrhovne komande, formirane, stavljene u funkciju, dobile zadatak, zakonska obaveza, direktna naređenja, da preduzmu sve da se počinilac ... Prvo da do toga ne dođe, a, zatim, da se počinilac krivično goni. Prema tome tu je prekinuta svaka veza, uzročna veza između eventualnih radnji, propusta državnog i vojnog rukovodstva na vrhu i prema nastaloj posledici. Dakle, tu, jednostavno, nema uzročne veze. A da bi postojalo ijedno krivično delo i da bi se uspostavila odgovornost, krivična, mora da postoji uzročna veza. To je abeceda u krivičnom pravu i odgovornosti. Prema tome, ovde iz ovih materijala i iz onog što sam ja neposredno radio, jer sam imao uvida u to, šta rade ti organi na terenu, koje se sve veze preduzimaju ... Dakle, jednostavno, to ... Tu se prekida svaki lanac uzročnosti. Ovde imamo samo posledicu i ništa više. Oko te posledice, evo se i mi, naši organi, preduzimaju brojne mere. Prema tome, tu nema uzročno-

posledične veze, a samim tim ne može se ni uspostaviti odgovornost u bilo kom, u bilo kom, ovom, pa čak ni u ovom vidu gde se maltene graniči sa objektivnom odgovornošću razumne mere. Koje su to razumne mere? Pa sve su preduzete moguće mere. Dakle, sve su preduzete moguće mere u datom vremenu i na datom prostoru. Više nije bilo moguće u tom vremenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kao iskusan pravnik, a i vojnik, da li je postojala neka mera koju je bilo moguće preduzeti, a nije preduzeta?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Takva mera ... Ja ne znam da je uopšte mogla neka druga postojati ... Druga postojati. To ne može. Ne možete vi za svakog vojnika i svake grupe imati organ otkrivanja i tužioca ili policajca koji otkriva krivično delo. To je nemoguće. To ne postoji nigde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Hvala vam veliko. Mi se primičemo kraju ovog ispitivanja. Nezavisno od ovog pitanja Kosova, samo još par kratkih pitanja, s obzirom na vaše aktivnosti u vojnom pravosuđu. Završiću u roku od minut-dva, sve ovo. Samo da se vretimo na početak devedesetih. Kakva je bila vaša uloga u postupku koji je vođen povodom poznatog slučaja ubistva vojnika iz vatrenog oružja i pokušaja ubistva drugog vojnika davljenjem, u Splitu, početkom maja 1991. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je bilo 6. maja 1991. godine. To je bilo ispred Komande Vojno-pomorske oblasti. Učinjene su neke velike demonstracije s ciljem da se isprovocira Komanda i taj predmet, dakle, ja sam zastupao optužnicu. Bio sam tužilac. Taj predmet je iz splitskog Vojnog suda. Tada je i Split imao Vojni sud. Ustupljen Vojnom sudu u Sarajevu, upravo zbog toga da bi se stvorili uslovi za nesmetano suđenje i ja sam tu postupao kao tužilac u tom predmetu. Radi se o ubistvu vojnika, Gešovskog. Gešovski, to je Makedonac, a davljenje je bilo nad Svetlančevim. Svetlančev se zvao vojnik, isto Makedonac. A vozač tog borbenog vozila isto je bio Makedonac. Oni su bili više tu u sastavu straže. To je bila straža i to oklopno vozi-

lo je istureno ispred Komande ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pitao sam vas kakva je bila vaša uloga. Vi ste tada zastupali optužnicu.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li ste uzimali učešće u nekom sudskom postupku vezano za događaje u Vukovaru i okolini u jesen 1991. godine?

SUDIJA BONOMI: Oprostite, pre nego što predete dalje. Da li je neko optužen u tom predmetu?

SVEDOK GOJOVIĆ: U kom predmetu?

SUDIJA BONOMI: Ko je bio optužen u ovom predmetu o kome ste govorili, tom sa makedonskim vojnikom?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da, da, da. Tu su optužena četvorica njih. To je Ivan Begonja, to je onaj koji je davio vojnika, Zvonarić, jedan, isto ... Četvorica su bila optužena?

SUDIJA BONOMI: Ko su bili oni?

SVEDOK GOJOVIĆ: Civili iz Splita.

SUDIJA BONOMI: Kako je vojni tužilac imao jurisdikciju nad njima?

SVEDOK GOJOVIĆ: To je bio napad ... Izvršen je napad na vojno lice u vršenju službe. To je bilo stražarsko obezbeđenje komande i u tom slučaju to je vojno krivično delo i za njih je isključivo nadležan vojni sud za sve izvršioce.

SUDIJA BONOMI: Da li to znači da je na Kosovu vojni tužilac istraživao napade na vojnike Vojske Jugoslavije koje su vršili Albanci?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: Ali vi nemate detaljne podatke o tome, ovde, kod vas?

SVEDOK GOJOVIĆ: Takvih podataka nemam, ukupno je poginulo ...

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na tome smo ... Evo, iskoristiću pitanje gospodina Bonomija. Skrećem vam pažnju na tabulator 19. Generale, tabulator 19 je pregled gubitaka Vojske Jugoslavije i ovde je dato: oficira, podoficira, vojnika, vojnika po ugovoru, rezervnih oficira, rezervnih podoficira, vojnika u rezervi i dobrovoljaca. Ukupno, piše u napomeni: "Uzroci pogibije za vreme agresije u borbenim dejstvima 546 lica su: od dejstva NATO avijacije 248 lica ili 45.4 posto, od dejstva ...

SUDIJA KVON: Zaustavimo se ovde na trenutak. Ovde stoji da je dokument nije preveden. Molim da se onda na grafoskop stavi verzija na BHS-u kako bismo to mogli da pratimo, jer to još nije prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, to je u prevođenju, ali pošto se radi o tabeli, brojke se lako mogu pratiti. Dakle, u napomeni piše, nadam se da je to sada na grafoskopu. Da. U napomeni piše: "Uzroci pogibije za vreme agresije u borbenim dejstvima (546 lica) su: od dejstva NATO avijacije 248 lica ili 45.4 posto; od dejstva šiptarsko-terorističkih snaga 246 lica ili 45.1 posto; od dejstva mina", što je, isto tako, UČK, "33 lica ili 6 posto i ostali razlozi (jednovremeno dejstvo NATO i šiptarsko-terorističkih snaga), naknadno identifikovani kao naknadno poginulih, 19 lica ili 3.5 posto". Dakle, gospodin Bonomi vas je pitao da li ste bili nadležni da ustanovljavate ova ubistva. Ovo su gubici, kao što se vidi. Molim vas, pogleda-

jte ukupan broj.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovo su gubici u toku NATO agresije, u tim borbenim dejstvima i oružanim sukobima. Ja sam shvatio pitanje da pita za krivična dela koja se čine mimo borbenih dejstava, jer je bilo vezano za događaj u Splitu, gde, u to vreme, nije bilo oružanog sukoba. U tom smislu sam ja kazao da nemam podatke, a takvih je slučajeva bilo na području Kosova i Metohije gde su u mirnodopskom stanju izvršena dela u odnosu na vojna lica koja vrše službu i te postupke je vodio Vojni sud u Nišu, a te podatke nisam našao za shodno da se ovde prezentuju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Da li je moguće ... Ovo su veliki gubici, ovde se radi o više stotina poginulih u dejstvima. Ja sam maločas citirao, da to ne ponavljam ... Da li je moguće da su oni mogli da stradaju od nenaoružanih civila ili je očigledno da je reč o ljudima koji su stradali u borbama sa veoma, veoma svirepim neprijateljem?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je ... Ovo su podaci, tačno, izvedeni iz borbenih izveštaja gde su komande jedinica utvrdile, naime, komandiri, svaki smrtni slučaj ima svog očevica, dakle, koji su poginuli od dejstva terorističkih oružanih formacija Albanaca na Kosovu, a gde je u pitanju dejstvo, direktno dejstvo NATO avijacije. Prema tome, ovi podaci su vrlo jasni i precizni, odnosno ovo su gubici pripadnika Vojske Jugoslavije. Nisu ovde uzeti u obzir gubici MUP-a. Ovde imate rubriku "Poginuli pre agresije". 45 vojnika i oficira je poginulo pre agresija od dejstva albanskih terorističkih naoružanih formacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, molim vas ... Ja sam propustio to da zatražim da ove tabulatore, preostale, kroz koje smo detaljno prelazili, mislim da smo poslednji zaključili s 15, znači, 16, 17, 18 i 19 prihvatite u dokazne predmete.

SUDIJA KVON: U redu. Uvrstićemo to u spis, ali onaj deo koji sadrži imena žrtava silovanja će da bude pod pečatom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. Samo da vas pitam još dva kratka pitanja vezana za vašu profesionalnu službu. Da li ste uzimali učešća u nekom sudskom postupku vezanom za događaje u Vukovaru i okolini u jesen 1991. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U vezi tog događaja ja sam postupao kao istražni sudija iako sam bio predsednik Vojnog suda u Beogradu, po zahtevu vojnog tužioca za preduzimanje pojedinih radnji vezano za taj događaj, vukovarski događaj, to je na onoj Ovčari i tu sam proveo pojedine istražne radnje. Nakon toga spisi predmeta su dostavljeni tužiocu koji je doneo odgovarajuću odluku. Predmet je ustupio okružnom tužiocu u Beogradu jer je našao da nije nadležan za neposredne počinice tog krivičnog dela. I još jedan. Ja sam predsedavao sudskim većem koje je na zahtev ovog Tribunala tražilo da se ova trojica liše slobode i isporuče. Tada je taj zahtev odbijen jer je primenjeno postojeće domaće zakonodavstvo i Ustav Savezne Republike Jugoslavije koji nije davao mogućnost da se isporuče domaći državljani stranoj instituciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala generale ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Te odredbe su sada izmenjene i u Ustavnoj povelji i u zakonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, generale. Gospodine Kvon, ja sam završio glavno ispitivanje.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine, ranije ste rekli da je važna nezavisnost pravosuđa. Recite nam, da li ste vi ovde sasvim nezavisna osoba koja sasvim nezavisno svedoči i juče i danas?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemate nikave veze, niti interese, obične ili političke, u predmetima kojima se bavimo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemate nikakvu posebnu lojalnost prema ovom optuženom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nemam, osim svoj stručni pristup ovom problemu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste poslednji put bili u Rusiji (Russia)?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U Rusiji nisam nikada ... Ovo mi je prvi put da sam u inostranstvu, van granica SFRJ.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, da pogledamo onda tabulatore 17 i 18. Recite nam da li se u tabulatoru 17 ili u tabulatoru 18 može naći bilo kakva beleška o presudi donetoj za ratni zločin?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U tabulatoru 17? To je ovaj izveštaj Vojnog suda u Nišu, tačno su naznačeni ... Oni su išli hronološkim redom i u postojećim rubrikama tačno postoji gde je doneta presuda. Tačno stoji gde je doneta presuda. A u tabulatoru 18, ja bih vam skrenuo pažnju ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, dobro. Zadržimo se još malo na tabulatoru 17 jer ja, naravno, ovde imam samo prevod tog dokumenta, a imao sam i mnoge druge stvari koje je trebalo da obavim. Mi već nedelju dana imamo verziju na BHS-u. Recite mi da li u tabulatoru 17 može da se nađe bilo kakva beleška o ratnom zločinu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Može.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, pokažite nam to onda, molim vas, kako bismo svi ovde mogli da shvatimo šta je to ratni zločin i kako je on procesuiran?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde iz tabulatora 18 se tačno vidi. Sad ću vam ja reći ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: ... da dobijem vezu na kojoj se strani nalazi. Nađite stranu na ... U ovom tabulatoru 17, stranu 43, 43. stranicu pod rednim brojem 7. Ja ne znam koja je na engleskom prevodu. 43. pod rednim brojem 7, evo ga. Tu su navedena ova lica: krivično delo, ratni zločin, član 142, stav 1Č Krivičnog zakona SFRJ u vezi sa članom 22. Dakle, na stranici 43. ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, generale, samo trenutak. Našli smo stranu 43 na BHS-u, a sad moramo da je nađemo na engleskom.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nađite taj podatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je Slobodan Stošić, dalje, Ivan Nikolić, ako se ne varam, pri vrhu.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, onda u fotokopiji nije dobro. Dakle, Stošić ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Molim vas, sačekajte samo trenutak. Nema svrhe ako mi to ne pratimo. Mi pokušavamo da vas pratimo i moramo to da nađemo.

SUDIJA KVON: Koji je to izveštaj? Pod kojim brojem? Ima nekoliko izveštaja u tabulatoru 17.

TUŽILAC NAJS: To je broj 9 u tabulatoru 17.

SUDIJA BONONI: Gospodine Najs, pogledajte stranu 56.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, potpuno ste u pravu. Sada smo na istim stranama, različita je paginacija u dve verzije, ali je ista strana. I vi ste hteli nešto da nam kažete o Slobodanu Stošiću? Rekli ste da je to zabeleženo kao ratni zločin. Molim vas objasnite to malo više?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Evo imamo tu, dakle, na rednom broju 7 i imamo na rednom broju 10, isto ratni zločin. Tužilac je ovde išao na ovu kvalifikaciju gde god je bilo naređenje pretpostavl-

jenog starešine da se čini krivično delo, ako su podređeni počinili to delo. Dakle, ovde imamo, dakle, njegovu sugestiju da počine delo i oni su to počinili. I tu je tužilac išao, to je, ovako, školski primer tog ratnog zločina. Ne može da mimoiđe ovog nadređenog starešinu. Tamo gde je god bio u pitanju pretpostavljeni koji naređuje ili odobrava da se čini, a, dakle, podređeni učine delo, dakle, tu se išlo na ratni zločin. Tamo gde nije bilo postupanje nadređenog, da je naredio, da je odobrio, da je prečutao i tako dalje, a počinjena su ubistva, tamo je išao na kvalifikaciju, po republičkom zakonu, gde je teža kvalifikacija. Dakle, evo ovde imate ova ... Taj konkretan slučaj koji vas interesuje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, interesuje me, ali želim da vidim kako mi znamo da je to zabeleženo kao ratni zločin? Po čemu se to razlikuje? Da li se član 142 odnosi na ratne zločine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, član 142 se odnosi na ratni zločin protiv civilnog stanovništva po Krivičnom zakonu Srbije i Crne Gore sada. Tada je bilo Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I, naravno, činjenica da je ovaj slučaj Slobodana Stošića vama poznat je u tome jer je to čovek koji je izveo neke zatvorenike iz zatvora i odveo ih na Kosovo. Da li ih je odveo na Kosovo da ih ubije ili koja je bila priroda tog krivičnog dela? Šta je on uradio?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde stoji i odnosi se na one koji su dole bili ... On je odobrio. Dakle, on je naredio ovima. Dakle, radi se o ovima koji su njemu dole podređeni ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li sada čitate iz nečeg drugog? Da li možemo znati odakle vi čitate?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Čitam opis tog događaja. Opis tog događaja je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Vidite ... Da, sad idemo na tabulator 18, a na koju stranu u tabulatoru 18?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Kod vas ...

SUDIJA KVON: Strana 4 na engleskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, to je jedini u tabulatoru 17 i do sada jedini u tabulatoru 18 koji je kvalifikovan kao ratni zločin.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Još na sledećoj strani ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što odemo od Stošića dalje, ko je podneo žalbu u vezi sa zločinom gospodina Stošića?

SUDIJA KVON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na grafoskopu se vidi član 142 koji se odnosi na sve, dakle, ne samo jednom 142, nego još jednom 142, pa opet 142, pa treći, pa četvrti, pa peti, pa šesti put ... Gde god se kaže član 142, to je, pretpostavljam da to dobro zna general Gojović, po Krivičnom zakoniku Jugoslavije, krivično delo ratnog zločina. Da li je to bilo jasno iz njegovog odgovora? Dakle nije reč samo o Stošiću.

SUDIJA KVON: Da, čuli smo to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, ko je podneo prijavu? Ko se požalio na ponašanje Stošić, Palinkoša, Mijatovića i Miškovića?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je otkriveno sredinom aprila. Dostavljena je prijava tužiocu i tužilac je ušao u postupak. Ovde ja nema podatak ko je baš obavestio tužioca o tom događaju. Verovatno ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Hajde da se vratimo. Negde u ovim dokumentima mora da postoji to da se vidi kako je pokrenuta ta istraga u vezi sa ratnim zločinom, u stvari, kako je pokrenuta prija-

va. Ali vi nam oko toga ne možete da pomognete, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To se nalazi u spisima krivičnog predmeta, a ja taj spis krivičnog predmeta nisam imao na uvid jer je ustupljen Okružnom sudu u Kraljevu. A nisam išao, nisam bio istražitelj, da idem da vršim uvid u taj spis. Tamo ima zabeleženo, sve radnje, ko je preduzeo i kada je preduzeo, u spisima krivičnog predmeta. A ovo su podaci iz upisnika gde se samo kratko evidentira u rubrici o čemu se radi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo suđenje protiv ovih ljudi, da li je ono bilo prekinuto?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ono je nastavljeno. Suđenje je nastavljeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sa kakvim rezultatom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam rezultat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali to je jedan ozbiljan predmet, zar ne? Jer ljudi su ubijeni, bačeni u bunar i zapaljena su njihova tela. To je ozbiljan predmet. Ne možete da nam pomognete oko toga šta se desilo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ozbiljan predmet, ali čim je ustupljen okružnom sudu, dakle, to nije u sferi moje nadležnosti. Ja jesam tražio podatke i znam da je ukinuta prvostepena presuda. Postupak je po žalbi, po žalbi tužioca ... Ukinuta je prvostepena presuda i postupak je ponovo ... Ali ja taj podatak nisam, nisam ovde evidentirao, jer sam ga naknadno saznao, ovako. Dakle, ovaj pregleda kad je sačinjen, dakle sačinjen je na osnovu podataka, vojnog ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo broj 10 ...

SUDIJA KVON: Samo trenutak, da bude jasno. Molim da se pogleda strana 56 tabulatora 17 i da se to stavi na grafoskop. U stavki broj 7 vidi se gospodin Stošić, a u pretposlednjem stupcu piše: "Obustavljen postupak u odnosu na gospodina Stošića". Zbog toga

se on ne pojavljuje na strani 4 tabulatora 18. A on je imao najviši čin među njima. On je bio potpukovnik. Ostali su bili vojnici u rezervi. Da li se možda sećate zašto je obustavljen postupak u odnosu na ovog Slobodana Stošića?

SVEDOK GOJOVIĆ: Koliko sam dobio informacije od tužioca usmeno, utvrđeno je u tom postupku da on nije njima naredio, nego da su oni, kad su otkriveni, da bi opravdali svoje postupke rekli da im je to naredio potpukovnik, pa je zbog toga postupak pokrenut protiv potpukovnika Stošića i, nakon toga, kad je tužilac kasnije sve to proverio i utvrdio da to nije, protiv njega je obustavljen postupak, a nastavljen je protiv ovih ostalih. Zato njega nema, Stošića, u ovom ovde pregledu, jer je postupak obustavljen. Ali ga ima u izvorniku Vojnog suda u Nišu.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što krenemo dalje, tu postoji potencijalna nejasnoća u vezi sa načinom na koji su stvari zabeležene. Petorica vojnika u rezervi, odnosno trojica vojnika u rezervi i jedan aktivni vojnik i jedan počinitelj koji je nepoznat, barem tako piše ovde u upisniku, da li su ti počinioci bili u zatvoru i da li su izvedeni iz zatvora, da bi se borili?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja taj podatak nemam da su prethodno bili ... To mi nije poznato. Ne znam odakle vam taj podatak da su oni prethodno bili u zatvoru? Oni su samo mogli biti u zatvoru nakon izvršenog krivičnog dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo ... Molim vas, gospodine Kvon. Ja nemam u vidu, ja nemam u vidu ... Sad ovde ne mogu da nađem u ovoj hrpi engleski prevod, ali na srpskom jeziku je potpuno jasno šta piše i verovatno je to zbunilo gospodina Najsa i postavlja ovako pitanje. Ovde kaže: "Pošto su ih izveli iz pritvora". To znači, govori se o žrtvama, "doveli uza zid jedne kuće gde su na njih otvorili

vatru". Ti vojnici su izveli ljude zarobljene u akciji ...

TUŽILAC NAJS: Ja ne želim da gubim vreme.

SUDIJA KVON: Gospodin Najs dobro zna o čemu je reč.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ću da se vratim na ovu temu sledeće nedelje. Molim da sada pogledamo broj 10 tabulatora 17. To je, mislim, jedini drugi slučaj za koji ste nam rekli, u kome se pominje član 142, dakle, ratni zločin. Uprkos tome što je reč o ratnom zločinu, to je, jednostavno, ustupljeno Okružnom sudu u Valjevu. Da li znate šta se desilo posle toga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Samo znam da je ovo ustupljeno u toku istrage jer se ovde radi o rezervnom oficiru. Nakon prestanka ratnog stanja on je demobilisam i u fazi istrage ustupljeno je Okružnom sudu u Valjevu. Nema ... Znam samo da je istraga dalje u toku. Drugog podatka nema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, pozabavili smo se tabulatorom 17, ali pre nego što napustimo ovaj tabulator, treba primetiti, zar ne, da su u velikom broju predmeta izrečene presude. Na primer, u slučajevima krađe automobila, stvari kao što su alat, novac i sličnih stvari i ovde su zabeležene kazne zatvora, je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, čini se da su resursi bili na raspolaganju pravosudnom sistemu da se privedu kraju komparativno trivijalni predmeti. Ja ne sugerišem da je krađa nečijeg automobila trivijalna, za tu osobu to je težak zločin, ali je trivijalno u poređenju sa vremenom kojim se mi bavimo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da objasnim samo zbog čega su ... To su jednostavni predmeti i tu se može odmah presuditi. Tu su dokazi jasni. Ovo gde su god složena krivična dela, tu su potrebna brojna veštačenja: sudsko-medicinska, balistička, kriminalistička. Tu

je potrebno vreme, a za krađe, njemu se pronađe ukradena stvar i to je dokaz *fragante*, tu je. I to je lako doneti. Sudovi su to odmah procesuirali. Ne treba šta da ga ostavljaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno. I pre nego što pređemo na tabulator 18, pošto ste vi pokrenuli to pitanje, da bi se obavila istraga o težim zločinima, takođe se traži pristup izvorima informacija, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A vi kao deo vojnog pravosudnog sistema, imali ste, pretpostavljam, pristup relevantnim izvorima informacija, ako ste to želeli, je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Koje smo posedovali. One koje nismo posedovali, nisam mogao ... Izvor informacija neposredno na lice mesta, na područja ... Prve informacije su na mestu događaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite mi kod sledećeg. Vi, kao vojni istražitelji ... Da pretpostavimo, u vreme o kojem govorimo, u svakom datom trenutku, recimo, da je tenk Vojske Jugoslavije ili tenkovi, viđen da je negde raspoređen. Tu se sada pojavljuju dve stvari. Prvo, u jednoj dobro organizovanoj vojsci, raspored tenka ili tenkova bi bio zabeležen, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Zavisi od uslova u kojima se taj tenk raspoređuje. Nemojte, to nije frontalna borba. Zemljište je dole na čemu se to dešava, dakle, nepristupačno. To je ispresecano. Nije to ravno kao na stolu da vi imate šablonski način vođenja rata. Svaka posada se snalazi, pre svega da se zaštiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dozvolite da vas usmerim na nešto malo konkretnije. Ako je tenk raspoređen jednog određenog dana u jednom gradu, recimo, blizu Prištine, bilo bi moguće ustanoviti iz koje jedinice je bio taj tenk i vi, kao deo vojnog pravosudnog sistema, vojni tužilac, biste na jedan ili na drugi način mogli da nađete u dokumentaciji šta su taj tenk i njegov komandant radili

tog dana na tom mestu, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Postoji neka mogućnost pod uslovom da taj komandant zna u svakom trenutku gde mu se koji tenk nalazi. Tenk na jednom mestu ne stoji ceo dan. To, to bi bilo ubitačno za njega. Taj ne bi dočekao noć. U životu posada ne bi dočekala noć.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno. Hvala za vaš uopšteni odgovor. Ali ja želim da nam pomognete kod sledećeg: ima mnogo dokaza da su tenkovi bili raspoređeni oko Račka tog dana kada je izvršen napad i da su oni pucali na Račak i to na način za koji ljudi kažu da je bio zločinački, jer je očigledno bila reč o neproporcionalnoj reakciji i ja bih želeo da mi kažete koje korake je srpsko-crnogorsko pravosuđe preduzelo da obavi istragu u vezi sa tenkovskim napadom na Račak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tenkovskog napada na Račak nije bilo, prema tome, te informacije o kojima vi govorite, ne znam odakle su vam ... To je jedno. A drugo, postupak o događaju u Račku vodio je Okružni sud u Prištini, a ne vojni sud. Jedinice su bile raspoređene na svojim položajima daleko od Račka. One su samo nakon okršaja zauzele nekakav borbeni položaj radi sopstvene zaštite i možda je ... Ako je neko otvorio vatru, to je više onako radi straha, inače vojska u tom slučaju nije učestvovala. Nema nikavih podataka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa sada ste dali mnogo odgovora, generale. Prvo, da je Okružni sud u Prištini bio odgovoran, a ne vaša uprava. Drugo, da su jedinice bile raspoređene daleko od Račka. Ne znam koji je izvor vaših informacija za to, a treće i odgovor je da su oni tek nakon borbi učestvovali u borbama. Da li vi dajete odgovor ili pokušavate da zaštitite određeni stav, generale Gojoviću.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja nisam kazao da su jedinice vojske učestvovala ... Nakon borbi učestvovali u borbi, u Račku. Ja sam ... Ja nemam podataka da je, da su jedinice Vojske Jugoslavije učestvovala u oružanom sukobu u Račku. Takvog podatka nemam.

A one jesu bile na širem području toga, tog mesta. Tamo, širi rejon. To jesu bile. Ne mogu da kažem da nisu bile. Ja sam imao prilike da razgovaram sa jednim od starešina da ga pitam da li ima nekih informacija i šta je bilo. Naime, sa komandantom koji je bio dole u mestu, gde mu je komandno mesto, da li u Đakovici ili Glogovcu, gde se nalazio mesto i da je on tek naknadno izašao na mesto događaja, ne na mesto događaja nego na mesto gde mu se nalazila jedinica, tako da nema nikavog uticaja na ponašanje događaja koji se desio u Račku, osim što se nalazio na tom prostoru. Pa jedinice su, inače, bile na tom prostoru, širem, ali nisu učestvovale i taj podatak, ta vaša informacija ... Ja takvih podataka nemam i nisu postojali.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, ovo je možda zgodan trenutak za pauzu. Napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se vratimo na Račak, prevideo sam vaš prvi odgovor u vezi sa Račkom. Kako, ako niste obavili istragu, možete da kažete Pretresnom veću da uopšte nije došlo do napada Vojske Jugoslavije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa da vam kažem, u to vreme ja sam bio predsednik Vojnog suda u Beogradu, prema tome nije bila nadležnost tog suda da postupa u tom predmetu. Ako je bilo nešto, ja, onako, nezvanično imam informacije da jedinice Vojske Jugoslavije u tome nisu učestvovale, niti sam imao priliku da u bilo kom službenom svojstvu postupam u tom događaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, vi ste sudija, odnosno, bili ste sudija, a sada ste advokat, je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Sad sam penzioner.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ali bili ste advokat, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Kratko vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi znate koliko je važno da sudije donose odluku na osnovu dokaza, a, ipak, vaš direktni odgovor na moje pitanje u vezi s Račkom je bio: “Nije bilo nikakvog napada na Račak.” Da li je to rečenica koju biste sada radije povukli, imajući na umu da su sudije te koje treba da donesu odluku o ovom predmetu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja prihvatom da sudije odlučuju o tome, a ne ja da li će se neki iskaz smatrati ovako ili onako, ali ja sam samo kazao: koliko ja znam, od strane pripadnika Vojske Jugoslavije nije vršen napad na Račak. Nisu učestvovali u tom događaju. Dakle, koliko ja znam. Dakle, ja sam o tome govorio. I to više kao privatno, a ne u bilo kojem službenom svojstvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. U redu. Da li, onda, u vašem iskazu treba da pravimo razliku kad biste nam rekli kada dajete odgovor u zvaničnom svojstvu, a kada dajete odgovor kao običan građanin. Da li mi treba da uzmemo u obzir takve stvari?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ovde ... Ovo je prvi put da sam rekao nešto privatno. Inače nisam do sada govorio ništa privatno. Tamo, povodom ovog događaja rekao sam ovako šta sam usputno saznao. Nisam provodio nijednu službenu radnju, niti sam bio u prilici da o tom događaju raspravljam oficijelno ili da istražujem bilo šta. To je jedini izraz koji sam ovde upotrebio “privatno”, inače u svim drugim ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pošto napuštamo tabulator 17, želeo bih da skrenem pažnju Pretresnog veća da odmah, nakon stranice 13 u verziji na BHS-u, a pre stranice 14, postoje neki dokumenti koji su napisani ćirilicom i ja bih želeo da postavim pitanje u vezi s tim. Oni još nisu prevedeni. Iz nekog razloga su propušteni. Koliko sam shvatio, gospođica Anoja (Anoya) sada ispituje zašto je to propušteno i na to ćemo da se vratimo sledećeg utorka. Pretpostavljam da je komplet koji ima Pretresno veće sastavljen na isti način kao i moj tako da su ti dokumenti između stranica 13 i 14.

Generale, sada da pređemo na tabulator 18. I dalje se bavimo onim što se ovde smatra ratnim zločinom, pa da pogledamo stranu 4 u engleskoj verziji, a stranu 2, u verziji na srpskom. Tu vidimo ono čime smo se malopre bavili i videli smo šta se dogodilo. Sada idemo na stranu 6 u engleskoj verziji i stranu 3 u srpskoj. Stefan Jekić. Da li znamo šta se s njim desilo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to već malopre odgovorio da je taj predmet ustupljen u fazi istrage Okružnom sudu u Valjevu i da je Okružni sud u Valjevu nastavio istragu. Dalji ishod tog postupka meni nije poznat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znamo da li je osuđen ili je doneta oslobađajuća presuda?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tih podataka nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ono što je još važnije, da li možete da mi pomognete u vezi s tim kako to da je vlastima skrenuta pažnja na ovaj slučaj tako da su one obavile istragu do stepena do kog su je obavile?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovde ima kratak opis o tome koji su podaci prisutni i o čemu se radi. Ko je konkretno prijavio, ovde, dakle, taj podatak ne postoji. Istraga je sprovedena. Njemu je prestalo svojstvo vojnog lica u toj fazi, jer nakon prestanka ... Ovde se radi o rezervnom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da se ovde zaustavite. Želim da znam ko je to prijavio. Da li shvatate šta vas pitam? To je jednostavno pitanje. Ja želim da znam zašto su, prema ovom spisku u ovoj tabeli, neke akcije preduzete. Možete li da mi pomognete oko toga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa preduzete su akcije ... Neko je prijavio. Ja ne mogu ... Nemam podatka ko je prijavio. U spisima predmeta postoji taj podatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne sećate se ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Spisak predmeta, taj spisak pred-

meta ... Ni jedan ja nisam imao na uvidu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Niste imali?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nisam imao na uvidu nego su ovo podaci iz upisnika iz evidencije, gde se uvode kratki sadržaji pokrenutih postupaka i ishodi njihovi. A spisi krivičnog predmeta su kod suda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, doći ćemo do toga šta se dešavalo kada su se vama i vašoj Vladi podnosili zahtevi. Verujte da ćemo do toga da dođemo, ali ja sada želim da se bavim sledećim: da li je upisnik, taj materijal na koji se vi oslanjate u svim ovim slučajevima, izvor informacija koje ste koristili kad ste pravili ovu tabelu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Upisnik ... Izvor jeste upisnik, dakle, izveštaj vojnog suda, to nema, to je verodostojan podatak i, eventualno, gde mi je potrebno bilo neko obaveštenje, usmenim putem sam se interesovao kod tužioca, odnosno kod predsednika suda da proverim neki podatak, ukoliko me je interesovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Imajući na umu odgovore koje ste dali optuženom ovog jutra, možete li ovog trenutka da se setite još nekog slučaja u kom ste morali da tražite dodatne informacije, bilo pre nego što ste napravili ovu tabelu o istragama ili ste morali da tražite dodatne informacije od istražitelja, kako biste mogli da odgovarate pred ovim Sudom, danas?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja se posebno nisam spremao za ovo ovde. Podatke sam tražio ranije. Ja sam rekao da ima još jedan tabulator. Tražio sam podatke od sudova kojima su ustupljeni predmeti, dakle, tražio sam podatke. Od nekih sam dobio podatke, a od nekih nisam. Od kojih sam dobio podatke, sačinio sam isti pregled ovakav. Za ove podatke ... Postoji ovde, mogu dati na uvid i može da se uvrsti u spis. Iz toga se mogu videti ti dodatni podaci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da pogledamo sledeći zapis u

ovom tabulatoru. Gledali smo već stranu 6 u engleskoj verziji i stranu 4 na BHS-u, jer na ovoj strani je rukom upisano da su izrečene kazne od devet i sedam godina. Mi ćemo da se vratimo na taj upis kasnije, ali pre toga nam recite u vezi sa ovim stavkama pod brojem 1, 2 i 3, na strani 4 na srpskom, odnosno strani 6 na engleskom, koji je bio vaš izvor informacija koji je doveo do ove istrage? Možete li to da nam kažete?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U svakoj rubrici, molim vas, u svakoj rubrici je napisano ako je bio poznat izvor informacija, napisano je da li je bila prijava podneta ili nije. Ovde gde nema tog podatka, znači ja taj podatak nisam mogao uneti, jer je ovo urađeno na osnovu upisnika i u upisnik se ne uvodi podatak ko je dao informaciju. Krivično delo je otkriveno, tužilac je ušao u postupak. Bitno je da je tužilac ušao u postupak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako ne možete da nam pomognete, onda je odgovor "ne". Ovde je primenjen član 47, kao što vidimo na vrhu stranice. Ovo nije tretirano kao ratni zločin. Međutim, ovo je jedini slučaj gde se pojavljuju reči "ratni zločin". One se pojavljuju u rukopisu u stavci "presuđeno", ispod zapisa: devet godina, sedam godina i sedam godina. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Taj podatak nema, ali znam, informisao sam se ... Vezano ... Došlo je do prekvalifikacije, dakle, tužilac može da izmeni kvalifikaciju i sigurno je u toku suđenja izmenjena kvalifikacija. A ja dalji tok suđenja nisam pratio, dakle, u toku suđenja tužilac uvek može da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, pomozite nam ponovo. Možda sam ja pogrešio? Izvinjavam se, ali nadam se da su moja pitanja dovoljno jasna i direktna? Na strani 4 u beleški u rukopisu piše "ratni zločin". Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Otkud vama ta zabeleška? Ja tu zabelešku u ovom mom pregledu nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Strana 4, verzija na srpskom i rukom

upisano: "devet godina, sedam godina, sedam godina" i ispod toga pišu dve reči. Šta vi kažete, šta te dve reči znače?

SUDIJA KVON: Ja primećujem da general gleda na grafoskop. Da, sada se to pojavljuje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, dve reči koje se pojavljuju ispod kazne od sedam godina. Šta tu piše?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ratni zločin.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Ko je to upisao?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ko je to upisao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali to je vaš tabulator, generale. Vi ste to pripremili i vi ste to doneli na Sud. Ko je upisao te reči?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, ovaj, da ne bude zabune. Dakle, ja sam doneo i, evo, kod mene su moji pregledi, moji pregledi, ali to moj rukopis nije. Ovo moj rukopis nije. Ovo je neko naknadno uneo. Ja nisam. Ja kod sebe nemam ... Nego samo imam da je zakazano suđenje, ovaj, evo ga ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije važno.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je ... Ali ja znam neslužbeno i preko štampe da je ovde izvršena prekvalifikacija na ratni zločin i da je doneta prvostepena presuda. Mislim da je ukinuta i da je postupak ponovo u toku. Ako hoćete punu informaciju u vezi ovoga ... Prema tome, ova pribeležka, iako je sačinjena, ona odgovara stanju stvari za koju ja nemam, trenutno, izvorno saznanje, ali znam, ovako, da je bilo preko štampe o ovom događaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li to onda odražava politiku vojnog suda, a to je da podigne optužnicu za zločine druge vrste, a ne za ratne zločine. U ovom slučaju jedan drugi pravnik, kada se on pozabavio tim pitanjem, dao mu je korektnu kvalifikaciju? Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne mora da znači. Ne mora da

znači. Naprotiv.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Objasnite mi to, onda, na neki drugi način.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Objasniću. Vojni tužilac, dakle, njegova osnovna odrednica je bilo da ide težu pravnu kvalifikaciju, težu. Po našem zakonu, ako tužilac uđe za težu pravnu kvalifikaciju, sa teže uvek može da prekvalifikuje na lakšu. Ovo je lakša kvalifikacija. Ako uđe u postupak za lakšu kvalifikaciju, a ima dokaza za težu, ne može posle da tuži za teže delo. Iz tih razloga, dakle, tužioci iz opreznosti, da ne bi došao u takvu situaciju da tuži za lakše, a onda se ispostavi da je to teže krivično delo, pa ne može da prekvalifikuje, pa ovaj bude osuđen za lakše delo od onog koje ono, u stvari, i jeste. I zbog toga je to. Prema tome, ova ovde prekvalifikacija je lakše krivično delo od ovog za koje je prvobitno bio optužen. Ne znam jesam li bio jasan?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo dalje. Nemamo mnogo vremena. Situacija je ovakva. U vašem tabulatoru 18 nema nijednog drugog krivičnog dela koje je okarakterisano kao ratni zločin. Sve je to okarakterisano kao običan zločin iz domaće jurisdikcije.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle, zaključno sa ovim pod rednim brojem ... Dakle, još je bilo ... Vi imate taj podatak, ja sam naknadno saznao, da su osuđena još četvorica za ratni zločin i spisi tog predmeta su vam dostavljeni. Ovde je dat pregled tačno, u ovom pregledu, u tabulatoru ... Na početku ... Sumarni pregled, dakle, svega je šest lica optuženo za ratni zločin, što pokazuje ovaj pregled, tada u to vreme. Kasnije su još četiri optužena. To je ukupno 10. Dakle, nisu ušli u ovaj tabulator i ovde je izvršena prekvalifikacija, dakle, sa težeg izvršeno je na lakše delo. Dakle, taj tužilac, okružni, išao je na lakše delo u odnosu na vojnog tužioca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Vratimo se na stranu 68 na srpskom, a to je 76 na engleskom. Molim da se to stavi na grafoskop.

Želeo bih da naglasim ono što vam govorim. Ovo je tabela koja sadrži član 47. Dakle, to nisu ratni zločini bez obzira na to što su u Izbici pronađena 144 sveže iskopana groba. Prema ovoj tabeli, postupak je započeo 29. maja 1999. godine, dakle, pre kraja sukoba, dok su još funkcionisali ratni sudovi. Prema tome, moje uopšteno pitanje jeste: kako to da ovaj incident, za koji je bilo veoma očigledno da bi to mogao da bude ratni zločin, zašto on nije istraživan kao ratni zločin, ako ste vi svoj posao radili kako treba?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Opet nećete da prihvatite objašnjenje koje je tužilac imao u vidu. Dakle tužilac je taj koji se opredeljuje za kvalifikaciju i on se ovde opredelio za teže, jer je za ovo krivično delo predviđena srtna kazna, a najmanje 10 godina zatvora, za višesrtno ubistvo. Najmanje 10 godina. Ispod te granice sud ne može da izrekne, a za ratni zločin, ako ga kvalifikuje kao ratni zločin, najmanje je pet godina i nije predviđena smrtna kazna, nego 20 godina zatvora, dakle, maksimalno. I zbog toga je tužilac išao u ovoj fazi da postupa tako, a onda ga je lako prekvalifikovati ako dođe do drugih podataka, na ratni zločin. Prema tome ... Ja se izvinjavam, ratni zločin, to zvuči ovako, zvučno ... Zvuči, ovako, za javnost, to je više, ovako, za novinare i za javnost. A krivično delo višestrukog ubistva je, po domaćem zakonodavstvu, daleko teže krivično delo od ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i tužilac se uvek opredeljavao za tu pravnu kvalifikaciju, jer ima prostora, kasnije, da menja. U protivnom ne bi mogao. Vi sad hoćete da kažete zašto tužilac nije išao na blaže krivično delo i da bi to bilo nešto, da bi više bila zastupljena pravda. Naprotiv.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ja to nisam tako rekao, ali vi ste u jednom smislu sasvim u pravu. Da, ja to upravo želim da kažem da je kvalifikovanje ratnih zločina kao nešto drugo, zapravo način da se oni kolektivno sakriju od istine, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: A, ne, to nije u pitanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, pa pogledajmo, onda, po posled-

nji put ovu stranu, iako ću na to morati da se vratim sledeće nedelje. Vi ste nam rekli još nešto o jednom drugom mestu koje je, možda, pokriveno našom optužnicom. To još nisam dobro pogledao. Dakle, pogledajmo sada Izbicu. Nisam to pripremio, budući da nisam znao da ćete to vi da pomenete. Izbica, vreme pokretanja postupka 29. maj 1999. godine. Prvo, osim onog drugog sela koje ste spomenuli, ovo je jedini lokalitet iz kosovske optužnice ovoga Suda koji se nalazi u vašoj tabeli, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. I još ima dva gde bi moglo biti, ali ovo je podudaran događaj u pogledu

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pomozite mi sad: zašto je ovde započeto krivično gonjenje? Vidimo iz vaše tabele da je postupak započet relativno rano. Zašto je započet postupak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U odnosu na ovaj slučaj, dakle, tada je otkriveno, otkriveno to mesto. Sveži grobovi. Dakle, stareši-na jedne jedinice koja je tu došla u to vreme, prijavio je taj događaj. Dakle, prijavio je da se na tom terenu nalaze sveži grobovi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Sećate li se da ste mi rekli da je vaš izvor informacija za sastavljanje ove tabele, u stvari, one druge tabele, jedan drugi dokument, jedna evidencija, registar. Sećate li se da ste mi to rekli? I sećate se da sam vas onda pitao da treba da idete da tražite dalje informacije kako biste svedočili pred ovim Sudom? Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, ako sada pogledamo ovo što piše na strani 76 na engleskom i 68 na srpskom ... Ako pogledamo to što tu vidimo, osim ako ja nešto nisam propustio ... Ovde nigde ne vidimo da nešto stoji o tome da je neka jedinica pronašla neobeležene grobove, a pogotovu ne da je komandir neke jedinice to pronašao, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U ovom registru, prvobitnom, ima taj podatak. Jedinica iz Kruševca ili Kragujevca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate li to tu pred sobom? I ja bih to želeo da vidim, jer ja to nemam u dokumentu koji je preda mnom.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pogledaću da to potražim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemam mnogo vremena. Daću vam kasnije još vremena uz dozvolu Suda, da to pronađete. Ja bih to želeo da vidim danas, ako je ikako moguće.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Po materijalu može da se pogleda, samo ne mogu sada da ga pronađem. Nemam ovde komoditeta da ovo raširim, da bi našao taj podatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite, da li imate nešto protiv da mi uzmemo taj dokument, da ga iskopiramo i da ga pogledamo ponovo do utorka?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: On je kopiran, samo možete ga i naći. On je kopiran i postoji u tabulatoru 17.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, vi sad gledate tabulator 17. Pa dobro. Da pogledamo. Možda je to tu. Da vidimo da li možemo to da pronađemo u tabulatoru 17, a onda možemo da idemo dalje, ako to pronađemo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Evo ovde imate ovako ... U ovom tabulatoru pod tačkom 3 u tabulatoru 17, dodatak pod tačkom 3: "Sveže 144 humke u selu Izbica iz predmeta KR29/00, otkrila je jedinica ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Trenutak, prvo da mi svi to pronađemo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U tabulatoru 17 na kraju ima dodatak "Tekstualni izveštaj vojnog tužioca". Poslednji izveštaj vojnog tužioca u tom tabulatoru. Nosi naslov ... Naslov je "Vrhovnom vojnom tužiocu u Beogradu", a akt je vojnog tužioca u Nišu.

SUDIJA KVON: Na kojoj je to strani?

SVEDOK GOJOVIĆ: To je na kraju. Na kraju je jedan akt, sastoji se ... Nije ostraničen, nije ostraničen. To je izveštaj tužioca koji je priključen ovom tabulatoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mogu li da pogledam taj dokument, molim vas. Mislim da ovo nismo ranije videli. Samo da proverim. Možda je to jedan od dokumenta koji još nisu prevedeni. Znae, ponekad dođe do pogrešaka prilikom kopiranja. Ukratko rečeno, mi taj dokument nemamo. Samo trenutak, molim vas. Dobro. Ovde vidim više dokumenta koji nisu prevedeni i vidim da oni dokumenti koje sam ja ranije identifikovao kao neprevedene, stoje ovde u sredini. Možda bi bilo najbolje da se ovaj dokument u celini fotokopira i da se još danas preda svim stranama, ukoliko se Pretresno veće slaže s tim.

SUDIJA KVON: Generale Gojoviću, imate li nešto protiv da mi fotokopiramo ovaj dokument?

SVEDOK GOJOVIĆ: Nemam ništa protiv. Naprotiv. Drago bi mi bilo, ali ja mislim da je to isfotokopirano i dostavljeno vama. Ali može se kopirati, nema problema.

SUDIJA KVON: U redu. Onda ćemo to da uradimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Molim da svedok da to osobi koja će da fotokopira i da se onda dokument vrati svedoku. Svedok će to da preda odmah po završetku današnje rasprave. Dobro, da se onda vretimo na stranu 68 u tabulatoru 18, tu postoji nešto dosta važno u vezi sa Izbicom. To treba da se ima na umu. Naime, to je jedna masovna grobnica koja je snimljena na video traci koju su napravile Sjedinjene Američke Države (United States of America) veoma rano, 1999. godine. Kod nas je to dokazni predmet 162, tabulator 7 i tabulator 6. Prema tome, ovaj lokalitet ubistva dobio je veoma veliki međunarodni publicitet, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li je dobio međunarodni publicitet. To nisam pratio. A, inače, znam da se pridaje međunarodnom publicitetu puno značaja ovde. Ali to je kao i svako drugo krivično delo, gde se pojavljuje više lica i ovde nije u pitanju masovna grobnica, nego su u pitanju pojedinačni grobovi koji su poređani po određenom propisu kad se vrši sahranjivanje. Masovna grobnica podrazumeva da sve u jednoj ... Prema tome, to nije slučaj, nego to su pojedinačni na jednom manjem lokalitetu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu. Mi smo ovde čuli dokaze o tome da su Sjedinjene Američke Države dostavile informacije o Izbici još u martu 1999. godine, da je iz vazduha snimljena fotografija lokaliteta ukopa u blizini Izbice u maju 1999. godine. Ja vas sada pitam sledeće: da li je razlog zašto se Izbica kao jedini teški zločin iz optužnice ovoga Suda koji se nalazi u vašoj tabeli, u vašoj tabeli pominje samo zbog tolikog međunarodnog publiciteta, koji vi, jednostavno, niste mogli da ignorišete?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa da vam ... Kad bi ... Mi ovde u ovom pregledu imamo, takođe, imamo još na jednom mestu 140, prema tome nije ... I na drugim mestima 95, koje smo procesuirali, prema tome ne može biti ovo kao obrazac u smislu tom, kako se postavlja pitanje. To što su i Sjedinjene Američke Države to snimile ne znači da sad to treba da bude nešto izuzetno značajno, kad imamo i niz drugih podataka gde su pokrenuti postupci. Pogledajte dalje pregled. Isto 140 mesta u Doševcu, 140, pa 95 u Senovcu. Koja je razlika između broja 95 i 120 koje ste vi naveli u optužnici i, odnosno, ovde 140 koje ste naveli ... Koje niste naveli. Prema tome, ne može se taj podatak uzeti kao obrazac kao nešto izuzetno značajno zato što su ga Amerikanci snimili, molim vas. Amerikanci mogu da snimaju šta god hoće i snimak koji nije praćen zapisnikom nadležnog organa, ne znači ništa. Pored toga, snimci mogu biti fotomontaža i otuda ne vidim zašto bi se tome pridavao značaj pa javnost kaže ... Važno je šta kažu stručni ljudi, pravnici, sudije, dakle to bi ... Što kaže javno mnjenje, novinari, ja mislim da to nije ... U krivično-pravnom značaju, nema nikakvog značaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naš dokaz, dokazni predmet 162, tabulator 7, koji je došao iz Sjedinjenih Američkih Država pokazuju da 15. marta tamo nije bilo nikakvih grobova, a da su se ti novi grobovi pojavili do 15. aprila. Da li to znači, generale Gojoviću, da iz vaših odgovora proizilazi da su navodi medijskih kuća o tome šta se dogodilo na tom mestu, bili faktor u tome da se pokrene istraga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Taj podatak, to što je objavljeno u međunarodnoj javnosti, pravosudnim organima nije bio poznat, jer oni u to vreme to nisu pratili, jer je bio rat. Nisu imali mogućnost da prate šta međunarodna javnost kaže. Dakle, tužilac je postupio nakon prijave od strane komandanta jedinice koja je došla na taj teren. To je njegova prva informacija. A to što su objavljivali Amerikanci i njihove televizijske kuće po svetu, prijavljivale su mnogo štošta što ne odgovara stvarnosti. Prema tome, tužilac je išao na osnovu verodostojnih podataka. Ali kad su sahranjeni, to je moguće da su pre sahranjeni, ali to nije od značaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vojni tužioci i sudije vojnih sudova imaju trajnu dužnost i obavezu da se raspituju i započinju istrage o stvarima koje mogu da se tiču vojske, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste nam rekli da ste vi nezavisni od politike.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, zašto onda niste pokrenuli istragu o Račku, imajući u vidu kakvi su sve navodi izneti u javnost o tome koje su sve snage učestvovalе u tom događaju, uključujući i vojsku. Zašto to niste istražili?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Vojni tužilac nije imao dokaza za to da bi ušao u postupak. To što kaže javnost, to su priče za javnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čekajte. Kako mislite da nije imao dokaza

da započne postupak. Recite mi onda kako počinju istrage, ako ne počinju kad se čuju neke priče o nečemu. Ovde govorimo o jednom veoma ozbiljnom događaju. Zašto vojni pravosudni sistem zemlje u kojoj se taj događaj odigrao, a Srbija je u to vreme bila veoma ponosna da je Kosovo deo Srbije, zašto vojni pravosudni organi nisu istražili Račak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nisu mogli da istražuju Račak kad nemaju ni jedan podatak da je ijedan vojnik lišio nekoga života u Račku i da je vojna jedinica dejstvovala na Račak. Nije dejstvovala na Račak, na naseljeno mesto Račak. Zašto bi sad istražni sudija i tužilac vonog suda ... Vojni tužilac istraživao taj incident, kad je izašao na lice mesta istražni sudija Okružnog suda u Prištini i sukob je bio između patrole milicije i tih koji su nastradali. I ne vidim kakvu vezu ... Koji dokaz vama služi kao osnov da biste doveli u vezu sa obavezom vojnog tužioca u odnosu na taj događaj? Nema nijedan podatak. To što javnost priča i novinari, što je Voker (William Walker) pravio scenu tamo, to je drugo pitanje, ako hoćete baš tako da kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi se niste bavili iskazima ljudi poput Mezoneva (Joseph Omer Michel Maisonneuve) koji su vrlo konkretno rekli da su videli tenkove kako pucaju po Račku. Time se niste bavili?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, takvih podataka nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, onda još nekoliko stvari. Moraću sledeće nedelje da se vratim na tabulatore 17 i 18, časni Sude. To je dokument koji nije bio na 65ter popisu, niti smo ga ranije dobili. Sledeća tema, nadam se da će da bude kratka ...

SVEDOK GOJOVIĆ: Gospodine predsedavajući, oko tabulatora 18, ako mogu jedno objašnjenje nakon ove konstatacije gospodina Najsa, ako dozvoljavate.

SUDIJA KVON: Da. Kratko.

SVEDOK GOJOVIĆ: Tabulator 18 dostavljen je Tužilaštvu u januaru mesecu prošle godine. Na njegov zahtev je dostavljen Tužilaštvu, dakle, ovaj pregled o kojem sam ja malopre govorio, da sam ga ja satavio. To je tabulator 18. Dostavljen je tužiocu u januaru mesecu prošle godine.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću to da istražim, međutim to se ne poklapa sa onim šta ja znam. Vraćićemo se na to sledeće nedelje. Sada idemo na nešto drugo, na vašu nezavisnost kao pravnika i kao pripadnika pravosudnog sistema. Da počnemo sa suđenjem Trifunoviću. Trifunović je bio general, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vreme kad je on bio general, vi ste bili pukovnik, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pukovnik u tužilaštvu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne. U sudu. Bio sam predsednik suda, Vojnog suda u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vreme njegovog prvog suđenja, drugog suđenja ili trećeg suđenja?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Trećeg suđenja, a u vreme prvog i drugog bio sam zamenik Vrhovnog vojnog tužioca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Bili ste tužilac, bili ste pukovnik.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da potsetimo sudije, Trifunović je bio oficir koji je zapovedao jednom od blokiranih kasarni u Hrvatskoj,

zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedan detalj: ta kasarna, kojom je on komandovao, ležala je severno od čuvene linije Virovitica-Karlovac-Karlobag, a mnoge druge blokirane kasarne, poput vukovarske, splitske i zadarske, bile su južno od te linije, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Varaždin je gore u Slavoniji, u severnom delu Slavonije, odnosno iznad Zagorja, tamo, bliže granici prema Sloveniji i prema tromeđi Slovenija-Hrvatska-Mađarska (Hungary).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I znamo da su se prilikom blokadi kasarni u Splitu, Šibeniku i Zadru odigravale borbe raznih intenziteta. A problem sa Varaždinom, ako je to uopšte bio problem, je to da je nakon masovnog dezertiranja vojnika i nekih smrtnih slučajeva kod vojnika, Trifunović počeo pregovore i tim pregovorima postigao to da su on i svi njegovo preostali, uglavnom mladi regruti, dobili bezbedan prolaz do Srbije. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: On nije imao ovlašćenja da pregovara. Imao je u svom sastavu 1.050 vojnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Osim toga što ste vi sada rekli, sve ono što sam ja rekao, da bi za potrebe ovog Suda sažeo situaciju, je tačno. On je, dakle, pregovorima postigao da su svi oni koji su u kasarni bili preostali, uključujući i njega, dobili bezbedan prolaz do Srbije.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Uz uslov da preda kompletno naoružanje i opremu. Vrednost opreme je 700 miliona dolara i naoružanja, koje je kasnije hrvatska armija upotrebljavala na sledećim ... Na drugim bojištima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prva dva suđenja kojima su predsedavale sudije, koji su vama bili tada jednaki ili su vam bili nadređeni ... Mislim da je jedan od njih bio kapetan. Vi ste bili pukovnik. Oba ta suđenja su rezultirala time da je za njega bila izrečena oslobađajuća

presuda. Je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To se nije slagalo sa opštim stavom vojske koja je pokrenula masovnu kampanju protiv Trifunovića. Je li to tačno? I želela da se on smatra izdajicom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Naprotiv, načelnik Generalštaba, general Adžić, kao svedok, je svedočio sve ono što bi moglo da pomogne. Nijednim svojim svedočenjem nije teretio Trifunovića. Prema tome, ovo je školski primer gde su sudovi radili potpuno samostalno. Oba puta je Vrhovni vojni sud ukinuo te oslobađajuće presude i naložio, dakle, naložio, dakle, to mu je ovlašćenje, koje sve dokaze prvostepeni sud treba da izvede da bi došao do pravilnog zaključka, što u prva dva suđenja nije bio slučaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste tada bili pukovnik i tada ste bili jedan od tužilaca koji je insistirao da se pokrene drugi žalbeni postupak, uprkos tome što su sudije prilikom drugog suđenja rekli da nadređeni oficiri Trifunoviću treba da odgovaraju za mnoge stvari. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste bili jedan od tužilaca koji je insistirao na žalbi za drugo suđenje.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja u tom postupku uopšte nisam postupao kao tužilac. Tužilac koji je tada postupao je sasvim druga organizacijska jedinica, sastav. To je bio poseban tužilac pri SSNO-u, koji je vodio u oba slučaja, u oba suđenja postupak. U prvom i drugom. I ja u tom predmetu kao tužilac uopšte nisam postupao. Prvi put se susrećem sa tim predmetom kao sudija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste postavljeni na tu funkciju u okviru sistema u kom je predsednik Srbije po predlogu, ministra odbrane postavljao sudije. I vi ste dobili čin generala i postavljeni za sudiju da sudite u predmetu Trifunović prilikom trećeg pretresa. Je li to

tačno? Postavljeni ste na mesto predsedavajućeg sudije, da ili ne?
SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas. Dakle, pitanje je potpuno izvrnuto. Ja sam postavljen za sudiju, za predsednika suda 6. januara 1994. godine. 6. januara 1994. godine, a presuda Vrhovnog suda, kojom je ukinuta prethodna prvostepena presuda, doneta je znatno kasnije. I kad je predmet došao u sud, ja sam već bio predsednik suda i tada sam se prvi put susreo sa tim predmetom. Prvi put se susreo sa tim predmetom i uzeo sam da ga sudim, jer sudija koji je prvi put sudio, on je prešao na drugo mesto, prešao je na drugo mesto, a ovaj drugi sudija se spremao da ide u advokate i preostalo je da ja sudim, da ja preuzmem taj predmet, jer su sve ostale druge sudije bile, ovaj, tek došle u sud da rade. I ne vidim u čemu je tu problem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon.

SUDIJA KVON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je postavio netačno pitanje, jer je rekao, evo čitam na transkriptu: "Postavljeni ste u okviru sistema u kojem je sudije postavljao predsednik Srbije".

SVEDOK GOJOVIĆ: Ne, tada predsednik Srbije nije postavljao vojne sudije, nego predsednik Jugoslavije i uvek je predsednik savezne države postavljao sudije. To je savezna institucija, ne republička.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U pravu ste, ali optuženi je bio taj koji ga je postavio. Suđenje kojim ste vi predsedavali ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ovo je potpuno, potpuno jedan neumesan komentar. Kako može optuženi da bude taj koji je postavio predsednika suda 1994. godine? Šta znači "optuženi je bio taj koji ga je postavio". Mislim da s tim trikovima treba prestati ...

SUDIJA KVON: Gospodin Najs je priznao svoju grešku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li da idemo dalje? Ovo suđenje su vaše kolege naširoko osudile i rekli su da je to izokrenuta pravda. Je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ko je osudio? Nisam razumeo. To su, to su ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo suđenje je bilo osuđeno od vaših kolega i rečeno je da je to izopačenje pravde, to suđenje kojim ste vi predsedavali.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: O kojim kolegama govorite? Vi govorite o advokatima. O braniocima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaše kolege iz pravosuđa. Da li ste vi u ovom trenutku advokat koji je član Advokatske komore?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas da odgovorim prethodno na ovo prvo pitanje. Molim vas. Ta presuda koju sam ja doneo kao predsedavajući veća, potvrdio je Vrhovni vojni sud u Beogradu. Ta presuda je išla po žalbama na preispitivanje kod Saveznog suda Jugoslavije i tamo je potvrđena. Ta presuda je posle ... Dva puta je pokretan postupak za zaštitu zakonitosti i uvek su odbijeni zahtevi. Dakle, posle mog odlaska iz suda. Prema tome, taj podatak i ta argumentacija kojom pokušava tužilac da dobije neku satisfakciju, dakle, ne stoji. Dakle, prošla je kroz više sudskih instanci i potvrđena je i potvrđena je, molim vas. Nakon mog odlaska iz službe, uopšte, podnošeni su zahtevi za zaštitu zakonitosti, gde su potpuno izmenjene sve sudije i odbijen je zahtev za zaštitu zakonitosti. Prema tome, to govori da je ta presuda doneta zakonito i u skladu sa zakonom. A to što branioci i advokati nisu sa tim zadovoljni, to je njihov problem. Malo je kojih advokata koji su zadovoljni sa sudskom odlukom ako je ona na štetu njihovih interesa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Reč je o jednom jednostavnom pitanju na koje se može dati jednostavan odgovor. Kasnije je Lilić pomilovao Trifunovića. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Od izvršenja kazne. Ne od kazne,

nego od izvršenja, zbog zdravstvenog stanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A vama je ili uskraćena mogućnost da se bavite advokatskom praksom ili vam je uskraćeno da budete član Advokatske komore na osnovu žalbi vaših kolega advokata. To je tačno zar ne? Možemo da pogledamo izveštaj koji je objavljen u "Danasu" u kom se to komentariše.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ti koji su branili u tom predmetu, kad sam tražio upis u Advokatsku komoru, ja sam upisan bio, oni su kasnije prigovorili i Advokatska komora je po njihovom prigovoru, suprotno zakonu, poništila upis i taj upis je ukinut od strane Vrhovnog suda Srbije i ta odluka beogradske Advokatske komore je poništena, od strane Vrhovnog suda Srbije, jer je doneta nezakonito. Oni su ponovili. Sad je postupak još uvek u toku. Dakle, nisu imali pravo da ponište upis koji je izvršen u skladu sa zakonom, na osnovu takvih naknadnih prijavi advokata koji nisu bili zadovoljni presudom. Slažem se da nisu bili zadovoljni presudom, jer nisu mogli da je obore. I normalno da su bili nazadovoljni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako imate pred sobom članak, on će da bude na grafoskopu, na engleskom. U članku se kaže da u otvorenom pismu upućenom Advokatskoj komori, beogradski advokati, pominju se trojica: Buturović, Stanić i Milan Stanić, osporili su vaš upis rekavši da: "Vi niste dostojni da budete advokat jer ste ostavili crne, da ne kažemo krvave tragove u vojnom pravosuđu i da ste kao predsednik Vojnog suda u Beogradu i sudija tog Suda, sebi dodeljivali predmete u kojima su montirani dokazi i krivica optuženih i da ste revnosno i sami učestvovali u montiranjima i osudama nevinih ljudi. Vodili ste pravni postupak protiv generala Vlade Trifunovića i njegovih saradnika Raduškog i Popova". U ovom otvorenom pismu se kaže da su na osnovu člana 121 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije oni oslobođeni optužbe za podrivanje vojne i odbrambene moći, a sudija Miloš Šajić je predsedavao prvim sudskim postupkom, sudija Đorđe Dozet drugim. Oslobođeni su optužbe i na drugom suđenju. Tadašnjem vojnom

vrhu bilo je jako stalo da se pronađu krivci za sve neuspehe i poraze JNA i pronašli su ih u Trifunoviću i njegovim saradnicima, pa su sve morali da osude. Članak u novinama dalje kaže da je interesantno da ste vi u vreme prvog i drugog suđenja bili zamenik vojnog tužioca jugoslovenske vojske "a u vreme postupka po žalbama na presudu, uložio je žalbu na oslobađajuću presudu, u svojstvu predsednika suda, sebe odredio za sudiju u tom predmetu. Glavni pretres je vodio skandalozno, krajnje tendenciozno i pristrasno". Zar to nisu optužbe koje su iznele vaše kolege pravnici protiv vas?

SVEDOK GOJIVIĆ – ODGOVOR: Ove su optužbe neosnovane. Ovi, sva trojica ovih kolega su učestvovali kao branici. Trifunovića je branio Stanić Branko, Raduškog je branio Stanić Milan, njegov sin, a Popova je branio Buturović Jovan, koji je bio sudija vojnog suda, ranije. I oni su bili nazadovljni odlukom koju je sud doneo, koja je kasnije potvrđena, potvrđena od strane Vrhovnog vojnog suda i od Saveznog suda. Dakle, to je verifikacija, ko daje verifikaciju. A ovakav njihov, ovo je prigovor koji su oni podneli Advokatskoj komori i oni su stalno vršili pritisak na javno mnjenje da se izmeni ta odluka. Nije izmenjena. Daklem nijedan sud nije podlegao ovakvim njihovim ... Prema tome, to su priče jedne neodgovorne ... Iza toga ne stoje argumenti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo preostalu rečenicu i pozabavimo se jednom drugom temom. Nataša Kandić je Srpkinja koja je pokrenula mnoge događaje, koji su bili neprijatni da se obelodane u Srbiji i ona je insistirala na otkrivanju istine. Ona radi u nevladinoj organizaciji i u drugom paragrafu ovog članka na engleskom se kaže sledeće, protiv vas: "Kao podoban i odabran kadar Gojović je postavljen za načelnika Pravne uprave saveznog Ministarstva odbrane, iako nije ispunjavao uslove. Nema doktorat pravnih nauka" i unapređeni ste u čin general-majora. Kao načelnik Pravne uprave ste svom potčinjenom potpukovniku Lakiću Đoroviću naredili da napiše krivičnu prijavu protiv Nataše Kandić, direktora Fonda za humanitarno pravo, zbog članka koji je ona napisala, pod naslovom "Vlast represijom prikriva odgovornost". Lakić je imao

hrabrost, zar ne, da odbije tako nešto i podneo je krivičnu prijavu protiv vas. Je li to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tada sam ja bio na godišnjem odmoru i ovo što piše Nataša Kandić nije tačno. Ja nisam njemu naređivao da piše krivičnu prijavu, ovom Đoroviću Lakiću, jer sam tada bio na godišnjem odmoru i nisam uopšte bio na službi. A Nataša Kandić, ko joj god dođe sa ulice i kaže nešto, ona piše. I ja bih vam ovako sugerisao, nemojte se pozivati na Natašu Kandić. Mislim da je to u interesu optužnice i autoriteta suda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju ...

SUDIJA KVON: To treba da bude vaše poslednje pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ja ću ovim temama verovatno da se bavim u utorak ... I još jedna optužba koju je Đorović izneo protiv vas, pri čemu se on sam izložio riziku iznoseći žalbu, jer se on žalio kako ste vi pokušali da naterate svoju celu upravu da radi za optuženog na izborima 2000. godine i on se žalio da ste vi njih prisilili na to.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno. To je smešno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. U redu.

SUDIJA KVON: Hvala. Prekidamo sa radom za danas, a nastavljamo u utorak u 9.00.